

УДРУЖЕЊЕ СУДИЈА
РЕПУБЛИКЕ

ПРЕКРШАЈНИХ СУДОВА
СРБИЈЕ

УДРУЖЕЊЕ СУДИЈСКИХ
И ТУЖИЛАЧКИХ
ПОМОЋНИКА СРБИЈЕ

KATALOG I ANALIZA POSLOVA SUDIJSKIH POMOĆNIKA U PRAVOSUDNOM SISTEMU REPUBLIKE SRBIJE

Beograd, maj 2019. godine

KATALOG I ANALIZA POSLOVA SUDIJSKIH POMOĆNIKA U PRAVOSUDNOM SISTEMU REPUBLIKE SRBIJE

Izrada ove publikacije omogućena je uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) kroz Projekat vladavine prava. Sadržaj ove publikacije ne mora nužno odražavati stavove USAID-a ili vlade Sjedinjenih Američkih Država.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. PREGLED VAŽEĆIH PROPISA REPUBLIKE SRBIJE KOJIMA SU REGULISANI POSLOVI SUDIJSKIH POMOĆNIKA.....	7
2.1. SPISAK PRAVNIH AKATA	7
2.2. KORIŠĆENE PUBLIKACIJE	8
2.3. AKTI KOJIMA SU PROPISANA ZVANJA SUDIJSKIH POMOĆNIKA.....	9
2.4. AKTI KOJIMA SU PROPISANI POSLOVI SUDIJSKIH POMOĆNIKA	11
2.5. INFORMACIJE DOBIJENE IZ RAZGOVORA SA PREDSEDNICIMA SUDOVA, PREDSTAVNICIMA SUDSKE UPRAVE I SUDIJSKIM POMOĆNICIMA	15
3. KATALOG POSLOVA SUDIJSKIH POMOĆNIKA.....	17
3.1. KATALOG POSLOVA REGULISANIH POZITIVNOPRAVNIM PROPISIMA.....	17
3.2. KATALOG POSLOVA KOJE OBAVLJAJU SUDIJSKI POMOĆNICI NA OSNOVU NAREDBI PREDSEDNIKA SUDOVA ILI NA OSNOVU PRAKSE POSTUPANJA U SUDOVIMA.....	21
4. ANALIZA UPITNIKA ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE O VRSTI I OBIMU POSLA	26
4.1. UVOD	26
4.2. METODOLOGIJA.....	27
4.3. ANALIZA UPITNIKA ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE OSNOVNIH, VIŠIH I APELACIONIH SUDOVA REPUBLIKE SRBIJE.....	27
4.4. ANALIZA UPITNIKA ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE PREKRŠAJNIH SUDOVA REPUBLIKE SRBIJE	49
5. ZAKLJUČCI I PREPORUKE SA KATALOGOM POSLOVA KOJE BI MOGLI DA OBAVLJAJU SUDIJSKI POMOĆNICI U PRAVOSUDNOM SISTEMU REPUBLIKE SRBIJE.....	56
5.1. KATALOG MOGUĆIH POSLOVA U SVAKOJ OD MATERIJAMA ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE OSNOVNIH, VIŠIH I APELACIONIH SUDOVA.....	57
5.1.1. ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	61
5.2. KATALOG MOGUĆIH POSLOVA ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE PREKRŠAJNIH SUDOVA.....	62
5.2.1. ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	65

I. UVOD

Udruženje sudija prekršajnih sudova Republike Srbije zajedno sa Udruženjem sudijskih i tužilačkih pomoćnika Srbije, kao partnerom, a uz podršku USAID Projekta vladavine prava – ROL projekat, učestvuje u realizaciji projekta „Definisanje jasnog karijernog položaja sudijskih pomoćnika, unapređenje transparentnosti i njihovog statusa u pravosuđu u svetlu novih ustavnih promena”.

Cilj projekta je definisanje radnih zadataka sudijskih pomoćnika koje bi oni mogli samostalno da obavljaju, a koji bi mogli da se propišu u okviru procesnih zakona nakon ustavnih promena. Radi realizovanja tog cilja neophodno je napraviti katalog trenutnih radnih zadataka sudijskih pomoćnika u osnovnim, višim, apelacionim i prekršajnim sudovima, sa predlogom budućih poslova koje bi oni mogli obavljati samostalno.

Efikasnost rada sudova u Srbiji u velikoj meri zavisi od kvaliteta i obima rada sudijskih pomoćnika. Oni su angažovani u radu u skoro svim sudskim materijama, u radu u sudskoj upravi i obavljaju veliki broj administrativnih poslova. Sa druge strane, ne postoji jasna i transparentna procedura, niti vremenski okvir koji reguliše njihovo napredovanje u više položaje ili u sudove višeg stepena. Zapošljavanje i napredovanje sudijskih pomoćnika zavisi od raznih činilaca koji nemaju veze sa njihovim radom, kao što su: *ad hoc* odluke predsednika sudova, zabrana zapošljavanja u pravosuđu, racionalizacija i slično. Primanja sudijskih pomoćnika se kreću u širokom rasponu u zavisnosti od zvanja i platnog razreda u koji su raspoređeni, ali većina ipak smatra da ona nisu u skladu sa obimom i važnošću posla koji obavljaju. Treba istaći da zarade sudijskih pomoćnika nisu definisane u odnosu na procenat plate sudije suda u kojem pomoćnici rade, kao i da povećanje zarade nije predvidljivije i ne motiviše ih da zadrže postojeći status i da ostanu u pravosuđu. Jedan od ciljeva ovog projekta je upravo promovisanje uloge sudijskih pomoćnika, koji su trenutno nevidljivi u pravosudnom sistemu Srbije. Unapređenje položaja sudijskih pomoćnika podrazumeva jasno definisanje njihovog statusa i karijernog puta, što bi ih učinilo potpuno vidljivim u pravosudnom sistemu Republike Srbije, a putem utvrđivanja njihovih ovlašćenja i odgovornosti u radu, objektivnog praćenja njihovog učinka rada, koje sada ne postoji u dovoljnoj meri, kao i konstantne edukacije, kako u okviru suda, tako i preko Pravosudne akademije, koja je trenutno nedovoljna i mogućnosti karijernog napretka u okviru ove profesije.

Projektni tim sastavljen od predstavnika Udruženja sudijskih i tužilačkih pomoćnika i Udruženja sudija prekršajnih sudova Republike Srbije i odabranih eksperata pristupio je izradi dokumenta koji za cilj ima:

- Identifikaciju i izradu kataloga svih poslova koje sudijski pomoćnici trenutno obavljaju u osnovnim, višim i apelacionim sudovima, kao i u prekršajnim sudovima;
- Analizu prikupljenih podataka u vezi sa trenutnim poslovima sudijskih pomoćnika i analizu funkcionalnog položaja sudijskih pomoćnika u pravosudnom sistemu Republike Srbije;
- Identifikaciju i izradu kataloga svih poslova koje bi mogli da obavljaju sudijski pomoćnici, uključujući i one koje trenutno ne obavljaju.

Rezultati projekta treba da budu osnov za dalje ispunjenje nekih od osnovnih ciljeva u vezi sa položajem sudijskih pomoćnika:

- profesionalizacija;
- potpuna vidljivost u pravosudnom sistemu Republike Srbije;
- jasno definisana zaduženja i odgovornosti;
- objektivno praćenje učinka rada;
- mogućnost napretka u karijeri u okviru profesije.

Jasno definisanje položaja i poslova sudijskih pomoćnika pozitivno bi se odrazilo na pravosudni sistem Republike Srbije tako što bi doprinelo:

- smanjenju obima administrativnog posla sudija, odnosno onih poslova koji se ne odnose na odlučivanje u predmetima;
- smanjenju troškova pravosudnog sistema, kroz smanjenje potrebe za stalnim novim imenovanjem sudija, s obzirom da njihove zarade predstavljaju najveću budžetsku liniju pravosudnog budžeta;
- povećanju efikasnosti pravosuđa;
- vraćanju poverenja građana u pravosudni sistem.

Vlada Republike Srbije uputila je Narodnoj Skupštini tekst Amandmana na Ustav Republike Srbije, nakon konsultacije o amandmanima koje su trajale godinu i po dana.¹ Većina pravosudnih nevladinih organizacija je uzela aktivno učešće u tom procesu i usaglašen je tekst amandmana pod brojem IV, pod nazivom „Načela o sudovima“, koji stavom šestim uvodi veliku novinu u sprsko pravosuđe, tako što propisuje da sude sudije, a da se zakonom može predvideti da u suđenju učestvuju sudije porotnici i sudijski pomoćnici.

Predloženim amandmanom se predviđa mogućnost da sudijski pomoćnici mogu učestvovati u suđenju, što otvara mogućnost njihovog direktnog postupanja u postupcima pred sudovima. Iako je ovo potpuna novina u ustavno-pravnoj tradiciji Republike Srbije, u praksi nije novina da sudijski pomoćnici postupaju skoro samostalno u velikom broju materija, a što pokazuju i rezultati upitnika koji će biti predstavljeni u okviru ovog dokumenta. Ovim ustavnim rešenjem bi se omogućilo da se kroz zakonske izmene da veća i samostalnija uloga sudijskim pomoćnicima, preciznim definisanjem ovlašćenja i odgovornosti, u skladu sa potrebama pravosudnog sistema koji bi mogao brže da reaguje na različite potrebe građana.

Kako bi se odgovorilo na izazov koji predložena ustavna promena donosi, potrebno je unapred razraditi programe obuke za sudijske pomoćnike u različitim materijama. Da bi predložene izmene Ustava dale rezultat u praksi, potrebno je već krenuti sa pripremama na Pravosudnoj akademiji, kako bi se na vreme izradili jasno definisani kurikulumi. Vrste i način obuka trebalo bi da predlože eminentne sudije sa iskustvom rada sa sudijskim pomoćnicima, uz učešće predstavnika Udruženja sudijskih pomoćnika.

Trenutno Pravosudna akademija planira edukacije sudijskih pomoćnika kroz postupak koji se naziva redovno godišnje ispitivanje obrazovnih potreba, a u praksi se sastoji od utvrđivanja

¹ <https://www.mpravde.gov.rs/sekcija/53/radne-verzije-propisa.php>

potreba na osnovu popunjavanja upitnika od strane predsednika sudova ili dostavljanja njihovih izveštaja. Rezultati odgovora datih od strane sudijskih pomoćnika prilikom popunjavanja upitnika govore da takvo planiranje nije dalo rezultate. Sudijski pomoćnici još uvek ne vide Pravosudnu akademiju kao instituciju koja je fokusirana na njih i spremna da odgovori na njihove potrebe za obukama (u okviru ispitivanja sudijski pomoćnici u svojim odgovorima na pitanje da li su imali neku vrstu edukacije, gotovo da ne spominju Pravosudnu akademiju). Redovna komunikacija sa relevantnim udruženjima koja okupljaju sudijske pomoćnike i uključivanje njihovih stavova prilikom izrada planova i kurikuluma dali bi više rezultata.

U okviru procesa pridruživanja Republike Srbije Evropskoj Uniji, Vlada Republike Srbije donela je čitav niz dokumenata koji predstavljaju okvir za uspostavljanje standarda koji u Evropskoj uniji važe. Jedan od osnovnih trebalo bi da bude Strategija razvoja pravosuđa za period 2019-2024. godine (u daljem tekstu: „Nacrt nove Strategije”), čiji radni tekst priprema Radna grupa, osnovana rešenjem ministra pravde od 22. januara 2019. godine, a u čijem sastavu se nalaze predstavnici svih relevantnih institucija. Rezultat rada ove Radne grupe se očekuje u narednom periodu, što predstavlja veliku priliku da se predlozi koje ovaj projekat treba da pruži inkorporiraju u aktivnosti same Strategije i predloge izmena zakonskih tekstova koji će se neminovno menjati u narednom periodu.

Ciljevi koji su prezentovani u Nacrtu nove Strategije su:

- dalje jačanje nezavisnosti sudstva i samostalnosti tužilaštva,
- dalje jačanje integriteta nosilaca pravosudnih funkcija,
- dalje podizanje kvaliteta pravosudnog sistema jačanjem stručnosti i osposobljenosti nosilaca pravosudnih funkcija i zaposlenih u pravosuđu,
- dalje podizanje nivoa efikasnosti pravosudnog sistema,
- podizanje stepena poverenja javnosti u rad pravosuđa.

Za položaj i aktivnosti sudijskih pomoćnika od najvećeg interesa su ciljevi koji se tiču daljeg unapređenja kvaliteta pravosudnog sistema jačanjem stručnosti i osposobljenosti nosilaca pravosudnih funkcija i zaposlenih u pravosuđu. Nacrt nove Strategije kao jedan od ciljeva ima i dalji razvoj pravosudnog sistema u kome se na sveobuhvatan i organizovan način sprovodi stručno usavršavanje i obuka sudijskih i tužilačkih pomoćnika, ali i pripravnika i ostalih zaposlenih u pravosuđu.

Podizanjem nivoa efikasnosti pravosudnog sistema kroz unapređenje sistema upravljanja i administriranja pravosudnom upravom, kao i razvijanjem IT sistema u pravosuđu, postavlja se novi sistem koji bi trebalo da unapredi i rad sudijskih pomoćnika.

2. PREGLED VAŽEĆIH PROPISA REPUBLIKE SRBIJE KOJIMA SU REGULISANI POSLOVI SUDIJSKIH POMOĆNIKA

2.1. SPISAK PRAVNIH AKATA

Pravni akti korišćeni prilikom izrade kataloga i analize poslova sudijskih pomoćnika mogu se podeliti u nekoliko kategorija:

I OSNOVNI PRAVNI AKTI

Ustav Republike Srbije - "Službeni glasnik RS", br. 98/2006 od 10.11.2006. godine
Zakon o Pravosudnoj akademiji - „Službeni glasnik RS“, br. 104/2009, 32/2014 i 106/2015
Zakon o državnim službenicima - "Službeni glasnik RS", br. 79/2005, 81/2005, 83/2005, 64/2007, 67/2007, 116/2008, 104/2009, 99/2014 i 94/2017 i 95/2018
Zakon o uređenju sudova - "Službeni glasnik RS", br. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 - drugi zakon, 78/2011 - drugi zakon, 101/2011, 101/2013, 40/2015 - drugi zakon, 106/2015, 13/2016, 108/2016, 113/2017, 65/2018 - Odluka US RS 87/2018 i 88/2018 - Odluka US RS

II PROCESNI ZAKONI

Zakon o parničnom postupku - „Službeni glasnik RS“, br. 72/2011, 49/2013, 74/2013 i 55/2014
Zakon o vanparničnom postupku - „Službeni glasnik RS“, br. 25/82 i 48/88 i "Sl. glasnik RS", br. 46/95, 18/2005, 85/2012, 45/2013, 55/2014, 6/2015 i 106/2015
Zakon o izvršenju i obezbeđenju - „Službeni glasnik RS“, br. 106/2015 i 106/2016
Zakonik o krivičnom postupku - "Službeni glasnik RS", br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 i 55/2014
Zakon o prekršajima - "Službeni glasnik RS", br. 65/2013, 13/2016 i 98/2016

III PODZAKONSKI PRAVNI AKTI

Sudski poslovnik - „Službeni glasnik RS“, br. 110/2009, 70/2011, 19/2012, 89/2013, 96/2015, 104/2015, 113/2015 – ispr., 39/2016, 56/2016, 77/2016, 16/2018 i 78/2018
Pravilnik o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta Apelacionog suda u Beogradu od 31.12.2015. godine
Pravilnici o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u pojedinačnim sudovima
Pravilnik o popunjavanju izvršilačkih radnih mesta u sudovima – „Službeni glasnik RS“, br. 43/2010
Pravilnik o merilima za određivanje broja sudskog osoblja u sudovima – „Službeni glasnik RS“, br. 72/2009 i 79/09
Pravilnik o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Prekršajnom sudu u Beogradu - od 22.01.2016. godine

IV ODLUKE PREDSEDNIKA SUDOVA

Godišnji raspored poslova u Apelacionom sudu u Beogradu za 2019. godinu od 06.12.2018. godine
Odluka o rasporedu sudija i sudijskih pomoćnika koji su određeni za nadzor viših sudova sa područja Apelacionog suda u Beogradu od 16.10.2018. godine
Odluka o obrazovanju potkomisije za realizaciju i obavljanje neposredne kontrole nad sprovođenjem mera Programa rešavanja starih predmeta u 2015. godini u Građanskom odeljenju Apelacionog suda u Beogradu od 05.03.2015. godine
Odluka o rasporedu sudija i sudijskih pomoćnika koji su određeni za članove komisija za nadzor viših sudova sa područja Apelacionog suda u Beogradu od 19.11.2018. godine
Godišnji raspored poslova Prekršajnog suda u Beogradu za 2017. godinu od 29.11.2016. godine
Godišnji raspored poslova Prekršajnog suda u Prijepolju za 2019. godinu od 27.11.2018. godine
Godišnji raspored poslova Prekršajnog suda u Obrenovcu za 2019. godinu od 13.11.2018. godine
Godišnji raspored poslova Prekršajnog suda u Pančevu za 2019. godinu od 28.11.2018. godine
Godišnji raspored poslova Prekršajnog suda u Arandelovcu za 2019. godinu od 23.11.2018. godine
Godišnji raspored poslova Prekršajnog suda u Šapcu za 2019. godinu od 27.11.2018. godine

V OSTALA DOKUMENTA

Nacrt Amandmana na Ustav Republike Srbije
Nacionalna strategija za reformu pravosuđa 2013-2018
Nacrt Strategije razvoja pravosuđa 2019-2024
Funkcionalna analiza pravosuđa Svetske banke

2.2 KORIŠĆENE PUBLIKACIJE

Prilikom rada na ovom dokumentu korišćeni su podaci i stavovi izneti u publikacijama objavljenim od strane USAID Projekta vladavine prava:

- **Analiza položaja sudijskih pomoćnika**, koja predstavlja sveobuhvatnu procenu trenutnog položaja i uloge sudijskih pomoćnika u sistemu pravosuđa Republike Srbije, sa preporukama za unapređenje njihovog položaja, a sve u cilju poboljšanja produktivnosti i efikasnosti pravosuđa,
- **Analiza stavova sudijskih pomoćnika o njihovom položaju i uslovima rada**, koja se odnosi na položaj sudijskih pomoćnika, mogućnosti njihovog karijernog napretka, uslove rada, postupak ocenjivanja, stručno usavršavanje i pristup sudskoj praksi.

2.3 AKTI KOJIMA SU PROPISANA ZVANJA SUDIJSKIH POMOĆNIKA

Član 59. Zakona o uređenju sudova propisuje da sudijski pomoćnici stiču sledeća zvanja:

- sudijski saradnik
- viši sudijski saradnik
- sudski savetnik.

Zvanje sudskog savetnika postoji u sudovima republičkog ranga i apelacionim sudovima. U Vrhovnom kasacionom sudu postoji zvanje savetnika Vrhovnog kasacionog suda koje se stiče u skladu sa Poslovníkom o uređenju i radu Vrhovnog kasacionog suda (član 60).

Zvanja sudijskih pomoćnika propisana sistemskim zakonima upodobljena su zvanjima iz Zakona o državnim službenicima i Uredbe o razvrstavanju radnih mesta i merilima za opis radnih mesta državnih službenika,² tako da se:

- zvanje sudijskog saradnika upodobljava zvanju savetnika,
- zvanje višeg sudijskog saradnika upodobljava se zvanju samostalnog savetnika i
- zvanje savetnika Vrhovnog kasacionog suda i zvanje sudskog savetnika upodobljavaju se zvanju višeg savetnika.

Radnopravni status sudijskih pomoćnika definisan je članom 69. Zakona o uređenju sudova, kojim je propisano da se na zasnivanje radnog odnosa i na prava, obaveze, stručno usavršavanje, ocenjivanje i odgovornosti sudskog osoblja primenjuju propisi koji uređuju radne odnose državnih službenika i nameštenika, iz čega sledi da oni imaju položaj državnih službenika u skladu sa članom 2. stavom 1. Zakona o državnim službenicima.

Apelacioni sud u Beogradu doneo je 31.12.2015. godine Pravilnik o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta čijim članom 13. je predviđeno zapošljavanje sudijskih pomoćnika samo u zvanju višeg sudijskog saradnika, sa propisanim jasnim kriterijumima za kandidate, a to su dve godine radnog iskustva u pravnoj struci posle položenog pravosudnog ispita. U praksi, prilikom zapošljavanja na ovo radno mesto, situacija je različita u zavisnosti od načina popunjavanja radnog mesta. Kada se raspisuju javni i interni konkursi poštuje se ovaj uslov i traži se od kandidata da imaju više od dve godine iskustva, a kada dolazi do preuzimanja sudijskih pomoćnika iz nižih sudova, ovaj uslov se ne postavlja, te se preuzimaju i sudijski pomoćnici sa iskustvom kraćim od dve godine.

Po mišljenju predsednika sudova i zaposlenih u sudovima sa kojima su obavljani razgovori za potrebe ovog projekta, činjenica da citiranim Pravilnikom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta nije predviđena i pozicija sudijskog saradnika opravdavana je potrebom da u ovom sudu budu zaposleni samo sudijski pomoćnici sa dovoljnim iskustvom potrebnim za odgovor na kompleksnost materije iz nadležnosti ovog suda.

² Uredba o razvrstavanju radnih mesta i merilima za opis radnih mesta državnih službenika ("Sl. glasnik RS", br. 117/2005, 108/2008, 109/2009, 95/2010, 117/2012, 84/2014, 132/2014, 28/2015, 102/2015 i 113/2015)

Zakonom o uređenju sudova i Zakonom o državnim službenicima status sudijskih pomoćnika različito je regulisan. Zbog toga su tokom javne rasprave održane 2018. godine, održane u procesu donošenja amandmana na Ustava Republike Srbije iz 2006. godine, predstavnici Udruženja sudijskih i tužilačkih pomoćnika, Udruženja sudija prekršajnih sudova i Udruženja sudija i tužilaca Srbije zauzeli stav da se sudijski pomoćnici „izmeste“ iz statusa državnih službenika i stave pod ingerenciju Visokog saveta sudstva, te da se njihov status i položaj reguliše propisima koji regulišu status i položaj sudija. Uslov za to je izmena Ustava Republike Srbije.

U sledećoj tabeli dat je pregled zvanja sudijskih pomoćnika:

RADNO MESTO: Sudijski pomoćnik			
GRUPA I PODGRUPA RADNIH MESTA (horizontalna klasifikacija)	Sudijski saradnik	Viši sudijski saradnik	Sudski savetnik
Zahtevana vrsta obrazovanja	Završen Pravni fakultet		
Zahtevana dodatna vrsta obrazovanja/ispiti	Položen pravosudni ispit		
Zahtevano radno iskustvo	<p>Nije potrebno.</p> <p>Sudijski pripravnik koji je na pravosudnom ispitu ocenjen sa "položio sa odlikom" prima se u radni odnos na neodređeno vreme, u zvanju sudijskog saradnika, što ne isključuje mogućnost da budu primljena i lica koja nisu položila sa odlikom.</p>	<p>Najmanje dve godine radnog iskustva u pravnoj struci</p>	<p>Najmanje 6 godina radnog iskustva u pravnoj struci (uslov za izbor za sudiju višeg suda). Zvanje sudskog savetnika postoji u sudovima republičkog ranga i apelacionim sudovima. U Vrhovnom kasacionom sudu postoji zvanje savetnika Vrhovnog kasacionog suda, koje se stiče u skladu sa Poslovníkom o uređenju i radu Vrhovnog kasacionog suda.</p>
Mobilnost:	Sudijski pomoćnik može određeno vreme biti upućen na obuku u drugi sud, državni organ ili organ jedinice lokalne samouprave.		
Obuka:	Program obuke sudijskih pripravnika i sudijskih pomoćnika propisuje institucija nadležna za obuku u pravosuđu, uz saglasnost Visokog saveta sudstva.		
Tipični / opšti opis posla:	Pomaže sudiji, izrađuje nacрте sudskih odluka, proučava pravna pitanja, sudsku praksu i pravnu literaturu, izrađuje nacрте pravnih shvatanja, usvojena pravna shvatanja priprema za objavljivanje i samostalno ili uz nadzor i uputstva sudije vrši poslove određene zakonom i Sudskim poslovnikom.		
			Sudski savetnik vrši stručne poslove značajne za sudsko odeljenje ili ceo sud.

2.4 AKTI KOJIMA SU PROPISANI POSLOVI SUDIJSKIH POMOĆNIKA

Zakonodavni okvir prepoznaje samo neke od poslova koje obavljaju sudijski pomoćnici u sudovima i to one najvažnije koji su regulisani najvećim delom Zakonom o uređenju sudova (u daljem tekstu: ZUS) i Sudskim poslovníkom (u daljem tekstu: SP). Pored ova dva propisa, poslovi sudijskih pomoćnika su regulisani i Zakonom o parničnom postupku, Zakonom o vanparničnom postupku i Zakonom o izvršenju i obezbeđenju.

Zakon o uređenju sudova

Članom 58. Zakona o uređenju sudova propisani su poslovi sudijskog pomoćnika, te se navodi da sudijski pomoćnik pomaže sudiji, izrađuje nacрте sudskih odluka, proučava pravna pitanja, sudsku praksu i pravnu literaturu, izrađuje nacрте pravnih shvatanja, usvojena pravna shvatanja priprema za objavljivanje i samostalno ili uz nadzor i uputstva sudije vrši poslove određene zakonom i Sudskim poslovníkom.

Sudski poslovník

Član 74. Sudskog poslovníka je dosta detaljniji kada propisuje listu poslova koje obavljaju sudijski pomoćnici. U njemu se navodi da sudijski pomoćnik:

- proučava predmete koje mu dodeli sudija i priprema ih za suđenja,
- obavlja poverene poslove u pripremnom odeljenju,
- sačinjava zapisnik o sastancima, sednicama veća i odeljenja,
- priprema stručne izveštaje, analize i obaveštenja po nalogu sudije,
- uzima izjave stranaka na zapisnik,
- obrađuje pritužbe građana i
- obavlja druge poslove utvrđene godišnjim rasporedom poslova i aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u sudu.

Sudijskom pomoćniku može se poveriti i obavljanje drugih poslova pod nadzorom sudije, kao što su:

- izrada nacрта odluke koja se odnosi na ispitivanje procesnih pretpostavki za vođenje postupka,
- nacrt sudske odluke i odluke o dozvoljenosti pravnog leka,
- pripremanje referata za sudiju izvestioca,
- određivanje visine sudske takse, razvrstavanje predmeta i slično.

Zakon o parničnom postupku

Iako bi se moglo očekivati da je Zakonom o parničnom postupku, kao osnovnim procesnim zakonom, detaljnije regulisana uloga sudijskog pomoćnika u parničnom postupku, sam zakon samo u članu 115. propisuje da sudija može da poveri vođenje zapisnika sudijskom pomoćniku ili sudijskom pripravniku.

Ovaj procesni zakon ne prepoznaje ulogu sudijskih pomoćnika ni u jednoj fazi postupka, niti daje dodatna ovlašćenja van onih definisanih Zakonom u uređenju sudova i Sudskim poslovnikom.

Članom 279. Zakona o izmenama i dopunama prethodnog Zakona o parničnom postupku („Sl. glasnik RS”, br. 111/09) bilo je predviđeno da sudijski pomoćnici mogu samostalno:

- obavljati poslove prethodnog ispitivanja tužbe,
- pozivati stranke ili punomoćnike radi uzimanja potrebnih izjava,
- pribavljati potrebnu dokumentaciju u cilju razjašnjenja pojedinih pitanja,
- kao i da mogu obavljati druge poslove koji se odnose na upravljanje postupkom.

Nažalost, ove izmene nisu više deo pozitivnog zakonodavstva.

Iako je važećim procesnim zakonom jasno određen krug poslova sudijskih pomoćnika, u praksi se dešava, u zavisnosti od opterećenja i obima posla, da pomoćnici obavljaju sve radnje u postupku, pa čak i kompletna saslušanja stranaka u parničnom postupku.

Zakon o vanparničnom postupku

Zakonom o vanparničnom postupku propisano je samostalno preduzimanje određenih radnji u postupku od strane sudijskih pomoćnika.

Do usvajanja izmena Zakona o vanparničnom postupku, kojima je predviđeno da sud može javnom beležniku poveriti sprovođenje zakonom predviđenih postupaka, sudijski pomoćnici su vodili samostalno ostavinske postupke, koji predstavljaju najveći broj postupaka u vanparnici.

Ustupanjem najvećeg broja predmeta javnim beležnicima ova nadležnost u praksi se značajno smanjila.

Član 90. Zakona o vanparničnom postupku daje najveća ovlašćenja sudijskim pomoćnicima od svih procesnih zakona i skoro u potpunosti ih ovlašćuje da postupaju u ovoj materiji:

„U postupku za raspravljanje zaostavštine sve izjave i predloge učesnika, izuzev izjava o odricanju od nasleđa, mogu uzimati na zapisnik i sudijski pomoćnici.”

U praksi sudijski pomoćnici često uzimaju i negativne nasledne izjave – izjave o odricanju od nasleđa, a nadzorne sudije potpisuju takav zapisnik.

Pored toga, Zakon o vanparničnom postupku takođe predviđa u članu 17. da:

„Pojedine radnje u postupku može da preuzima sudijski pomoćnik u sudu kad je to ovim ili drugim zakonom određeno. Zapisnik o tim radnjama potpisuju sudijski pomoćnik i zapisničar koji je sastavio zapisnik.”

U Zakonu o vanparničnom postupku nalaze se i odredbe koje ovlašćuju sudijskog pomoćnika da preuzima određene radnje u vezi sa smrtovnicom (član 94) ili procenom vrednosti imovine (članovi 99a i 100):

- Ako je ostavinskom sudu dostavljena nepotpuna smrtovnica, sud može, prema okolnostima, odlučiti da sam sastavi smrtovnicu u sudu ili da to učini sudijski pomoćnik van suda.
- Ako javni beležnik nije popisao i procenio imovinu umrlog, to može da učini sudijski pomoćnik ostavinskog suda.
- Ako učesnici prigovore popisu ili proceni imovine, sud može odrediti da popis i procenu izvrši drugi javni beležnik ili sudijski pomoćnik.

Zakon o prekršajima

Zakon o prekršajima, kao osnovni procesni i materijalni zakon u domenu prekršajnog prava ne prepoznaje ulogu sudijskih pomoćnika ni u jednoj fazi postupka, niti im daje dodatna ovlašćenja van onih definisanih Zakonom o uređenju sudova i Sudskim poslovnikom.

Zakon o izvršenju i obezbeđenju

Još jedan od procesnih zakona koji samo u jednoj zakonskoj odredbi spominje sudijske pomoćnike je Zakon o izvršenju i obezbeđenju. Međutim, za razliku od većine drugih zakona, tom odredbom su otvorena vrata za široko postupanje sudijskih pomoćnika, budući da je u članu 12. predviđeno da sudijski pomoćnik može preduzimati pojedine sudske radnje u izvršnom postupku ili postupku obezbeđenja.

Godišnji raspored poslova u sudu

Detaljan opis poslova koje sudijski pomoćnici u sudovima obavljaju je, pored citiranim zakonima, propisan i unutrašnjim aktom svakog suda, Godišnjim rasporedom poslova u sudu koji donosi predsednik suda. Godišnjim rasporedom poslova predsednik suda određuje sudije i sudijske pomoćnike za postupanje u konkretno određenim materijama, njihov obim poslova, funkcionisanje organizacione jedinice suda i nadležnost za kontrolu njihovog rada. Imajući u vidu da je ovo unutrašnji pravni akt, čije izmene se jednostavnije sprovode, po mišljenju predsednika sudova on predstavlja dobar mehanizam raspoređivanja zaposlenih tokom godine.

Kako bi se ilustrovao način primene navedenog akta i raspoređivanja poslova u skladu sa njim, u daljem tekstu su prikazani izvodi iz Godišnjeg rasporeda poslova u Apelacionom sudu u Beogradu za 2019. godinu, koji je uzet za primer imajući u vidu široku nadležnost ovog suda u pravosudnom sistemu Republike Srbije:

- referisanje i priprema nacrtu odgovora po podnetim pritužbama, predstavkama, zahtevima za izuzeće i molbama u građanskoj i krivičnoj materiji;
- referisanje i pripremanja nacrtu odluka koje donosi predsednik suda, u postupku po žalbi protiv odluka donetih po predlogu da se osuđenom kome je izrečena kazna zatvora do 1 godine, kazna izvrši bez napuštanja prostorija u kojima osuđeni stanuje, pod nadzorom i uputstvima vršioca funkcije predsednika suda;
- poslove u veću formiranom radi odlučivanja po žalbama izjavljenim protiv presuda drugostepenog suda, u trećem stepenu, u skladu sa članom 74. Sudskog poslovnika,

pod nadzorom i uputstvima sudija obavljaće sudijski pomoćnici koji su raspoređeni na rad u Posebnim odeljenjima suda;

- poslove i zadatke, u skladu sa članom 74. Sudskog poslovnika, u Odeljenju sudske prakse za građansku materiju, u punom radnom vremenu, obavljaće sudijski pomoćnici, po rasporedu koji će za svaki mesec određivati rukovodilac sudske prakse za građansku materiju;
- poslove sekretara Odeljenja sudske prakse;
- priprema Biltena sudske prakse i ažuriranje rubrike Sudska praksa na internet stranici suda;
- poslove i zadatke u Odeljenju sudske prakse za materiju radnih sporova;
- poslove anonimizacije sudskih odluka i uređivanja dela internet stranice suda koja se odnosi na sudsku praksu;
- poslove praćenja i proučavanja sudske prakse Ustavnog suda, razvrstavanja bibliotekarske građe ovog suda: stručnih publikacija, službenih glasila i druge stručne literature, poslova evidentiranja zahteva za nabavku stručne literature, kao i drugih bibliotekarskih poslova.

Takođe, nakon analize Godišnjih rasporeda poslova prekršajnih sudova, koji su navedeni u poglavlju 2 ovog dokumenta u okviru spiska pravnih akata, u odeljku IV – Odluke predsednika sudova, zaključuje se da su sudijski pomoćnici najčešće raspoređeni ili po nedeljama u mesecu za rad sa određenim sudijama ili po vrsti poslova koje obavljaju. Ti poslovi su sledeći:

- izrada Informatora o radu suda,
- izrada Plana integriteta,
- poslovi međusektorske saradnje u oblasti sprečavanja nasilja u porodici,
- pritužbe i predstavke učesnika u postupku (okrivljenih, svedoka, branilaca i podnosilaca zahteva),
- postupanje po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja (praćenje rokova i dostavljanje obaveštenja tražiocima informacija, izrada godišnjih izveštaja koji se prosleđuju Povereniku za slobodan pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti),
- poslovi u izvršnom odeljenju (izrada rešenja o zameni neplaćene novčane kazne izrečene presudom suda ili prekršajnim nalogom organa uprave u kaznu zatvora- npr. prekršajni nalozi koje izdaju Ministarstvo unutrašnjih poslova i Komunalna policija),
- poslovi iz oblasti narodne odbrane (komunikacija sa Ministarstvom odbrane),
- proučavanje dodeljenih predmeta i priprema predmeta za suđenja,
- uzimanje izjava stranaka na zapisnik,
- poslovi analitike, praćenje postupanja po predmetima u izvršnom postupku koji su zavedeni u elektronski upisnik IPR, kao i drugi poslovi u vezi izvršenja,
- blagovremeno i zakonito postupanje u izvršnom postupku,
- postupanje kao treće ovlašćeno lice za potpisivanje bitnih dokumenata za potrebe rada suda, u slučaju odsustva kako predsednika suda, tako i zamenika predsednika suda,
- poslovi postupanja po Zakonu o zaštiti o zaštiti uzbunjivača (prijem obaveštenja i izrada zapisnika).

Odluka o rasporedu sudija i sudijskih pomoćnika koji su određeni za članove komisija za nadzor viših sudova sa područja Apelacionog suda u Beogradu od 16.10.2018 godine

Odlukom o rasporedu sudija i sudijskih pomoćnika koji su određeni za članove komisija za nadzor viših sudova sa područja Apelacionog suda u Beogradu više od 20 sudijskih pomoćnika raspoređeno je za nadzor rada u sledećim materijama: K, P, Pl, R4g, R4r i u sudskoj upravi. Njihove aktivnosti između ostalog obuhvataju:

- uvid i kontrolu u vođenju upisnika koji se vode za navedene vrste predmeta u skladu sa članom 266. Sudskog poslovnika;
- uvid u izveštaj o radu Odeljenja za postupanje po prigovorima radi ubrzavanja postupka u građanskoj materiji i građanskoj materiji za radne sporove (ukupan broj primljenih, rešenih i nerešenih predmeta iz upisnika R4g i R4r);
- uvid u postupanje po zahtevima za zaštitu uzbunjivača;
- uvid u Program rešavanja starih predmeta i Izveštaj o realizaciji programa rešavanja starih predmeta;
- uvid u Izveštaj o obavljenom nadzoru osnovnih sudova sa predlogom mera;
- uvid u Izveštaj o ukupnom broju starih predmeta po inicijalnom aktu (preko 2, 5 i 10 godina) po materijama i po sudijama;
- razmatranje Izveštaja o realizaciji predloženih mera;
- uvid u Izveštaj Odeljenja sudske prakse (broj pregledanih predmeta, broj zadržanih predmeta sa napomenama o eventualnim problemima u funkcionisanju sudske prakse);
- uvid u Izveštaj o neuradenim odlukama u zakonom predviđenim rokovima;
- kontrola zavođenja predmeta u upisnike i razvođenja predmeta u skladu sa Sudskim poslovníkom;
- sačinjavanje zapisnika po završetku nadzora o izvršenom nadzoru, u kome će biti konstatovane sve eventualno uočene nepravilnosti i propusti u radu, sa preporukama i zaključcima za preduzimanje mera u cilju boljeg funkcionisanja prvostepenog, odnosno drugostepenog odeljenja suda i rokovima za postupanje;
- provera da li je postupljeno po predloženim merama nakon proteka rokova koji su dati u Zapisniku o izvršenoj kontroli, o čemu se obaveštava predsednik Apelacionog suda u Beogradu.

2.5 INFORMACIJE DOBIJENE IZ RAZGOVORA SA PREDSEDNICIMA SUDOVA, PREDSTAVNICIMA SUDSKE UPRAVE I SUDIJSKIM POMOĆNICIMA

Nakon detaljnog proučavanja navedenih pravnih akata, projektni tim je došao do zaključka da pravni okvir koji reguliše poziciju sudijskih pomoćnika ne definiše u potpunosti sve poslove koje oni obavljaju, niti daje pregled svih poslova koje oni obavljaju, zbog čega je bilo potrebno sprovesti dodatno prikupljanje podataka i njihovu analizu obavljanjem razgovora / neformalnih intervju sa predsednicima sudova, sekretarima sudova, licima koja se nalaze na čelu kadrovskih službi i sudijskim pomoćnicima. Razgovori su obavljani sa predsednicima sudova, predstavnicima sudske uprave i sudijskim pomoćnicima zaposlenim u beogradskim sudovima (Prvi osnovni sud u

Beogradu, Treći osnovni sud u Beogradu, Viši sud u Beogradu i Apelacioni sud u Beogradu, Prekršajni sud u Beogradu), kao i sa članovima Udruženja sudijskih i tužilačkih pomoćnika i Udruženja sudija za prekršaje Republike Srbije.

	NAZIV SUDA	UKUPAN BROJ LICA SA KOJIMA SU OBAVLJENI RAZGOVORI
1.	Apelacioni sud u Beogradu	10
2.	Viši sudu u Beogradu	5
3.	Prvi osnovni sud u Beogradu	3
4.	Drugi osnovni sud u Beogradu	4
5.	Treći osnovni sud u Beogradu	2
6.	Prekršajni sud u Beogradu	15
	Ukupno	39

Tokom ovih razgovora dobijene su informacije da je određivanje poslova koje obavljaju sudijski pomoćnici podložno čestim izmenama usled promenljivih potreba suda, sudijskih veća, promena u sastavu sudijskih veća (odlazak sudija na bolovanja, upućivanja u druge sudove ili napredovanja u viši sud, odlaganje ročišta), potreba suda povodom učestvovanja u raznim projektima, vršenja nadzora nad radom nižih sudova itd. Tokom razgovora su često isticali neujednačenost prakse obavljanja poslova sudijskih pomoćnika i primeri postupanja koja nisu u potpunosti u saglasnosti sa zakonom (npr: neki od sudijskih pomoćnika odlažu suđenja, neki vode celokupan postupak). Sagovornici su često skretali pažnju da su poslovi sudijskih pomoćnika u velikom obimu regulisani godišnjim rasporedom poslova i posebni rešenjima.

Razgovori koji su obavljani sa 15 sudijskih pomoćnika iz Prekršajnog suda u Beogradu, obrađeni su zajedno sa odgovorima dobijenim putem upitnika i korišćeni su u analizi poslova koje sudijski pomoćnici Prekršajnih sudova rade u praksi, radi dodatnih pojašnjenja konkretnih poslova u određenoj materiji.

Na osnovu prethodno obavljenih razgovora formulisana su pitanja u Upitniku, koji je imao za cilj da da kompletniju sliku o poslovima koje sudijski pomoćnici obavljaju u praksi.

3. KATALOG POSLOVA SUDIJSKIH POMOĆNIKA

Cilj izrade kataloga je detaljno navođenje svih poslova koje sudijski pomoćnici obavljaju u sudovima, kako onih koji su navedeni u zakonskim tekstovima, tako i onih koje preduzimaju u svom svakodnevnom radu, koji predstavljaju rezultat dugogodišnje prakse i potreba rada u sudovima.

Katalog poslova je podeljen na dva poglavlja:

1. Katalog poslova regulisanih pozitivnopravnim propisima;
2. Katalog poslova koje obavljaju sudijski pomoćnici na osnovu naredbi predsednika sudova ili na osnovu prakse postupanja u sudovima.

3.1 KATALOG POSLOVA REGULISANIH POZITIVNOPRAVNIM PROPISIMA

Poslovi u skladu sa važećim propisima	Opis posla – aktivnosti	Praksa ³
Pomaganje sudiji u radu (ZUS) Proučavanje predmeta koje dodeli sudija i priprema za suđenja – pod nadzorom sudije (SP) Pripremanje referata za sudiju izvestioca - pod nadzorom sudije (SP)	<ul style="list-style-type: none">● Vođenje internih evidencija o zaduživanju predmetima● Komunikacija sa pisarnicama – davanje naloga referentu za postupanje u predmetima● Komunikacija sa sudskom upravom – izjašnjenje povodom zahteva i pritužbi stranaka● Komunikacija sa predsednicima odeljenja – izjašnjenje povodom zahteva predsednika odeljenja / predsednika suda / davanje drugom	Sudijski pomoćnici često obavljaju veliki deo poslova sudije, predsednika veća u 1-stepenim sudovima i izvestioca u 2-stepenim sudovima. Ovi poslovi uključuju pripremu predmeta i izveštavanje, rešavanje pošte, komunikaciju sa pisarnicama, sudskom upravom, pisanje izveštaja i slično.
Izrada nacrtu sudskih odluka (ZUS)	<ul style="list-style-type: none">● Izrada nacrtu meritornih i procesnih odluka	Iako je zakonom izričito propisano da pomoćnici izrađuju nacrt odluke, praksa je da pomoćnici imaju obavezu da u potpunosti izrade odluke u predmetima koje su zadužili, što

³ Podaci koji su navedeni u ovoj koloni pod nazivom PRAKSA su dobijeni analizom upitnika, na osnovu razgovora sa predsednicima sudova, sudijama, predstavnicima sudske uprave i sudijskih pomoćnika.

Izrada nacrtu sudske odluke – pod nadzorom sudije (SP)		potvrđuju i odgovori dati u Upitniku. Uloga sudije nakon toga je da odluku samo potpiše ili vrati na ponovni rad sudijskom pomoćniku.
Izrada nacrtu odluke o dozvoljenosti pravnog leka – pod nadzorom sudije (SP)		
Proučavanje pravnih pitanja (ZUS)	<ul style="list-style-type: none"> ● Proučavanje zauzetih stavova na sednicama odeljenja viših instanci 	
Proučavanje sudske prakse (ZUS)	<ul style="list-style-type: none"> ● Vođenje računa o ujednačavanju sudske prakse, tako što se vodi računa o već izrađenim odlukama i donetim stavovima o istim ili sličnim pitanjima, da ne bi odluke odstupale od sudske prakse i da bi postojala pravna sigurnost 	Sudijski pomoćnici stalno čitaju stavove viših instanci, raspitaju se u odeljenju sudske prakse i prate zvanične sajtove viših sudova.
Proučavanje pravne literature (ZUS)	<ul style="list-style-type: none"> ● Proučavanje biltena, prakse, zbornika i objavljenih odluka 	
Izrada nacrtu pravnih shvatanja (ZUS)	<ul style="list-style-type: none"> ● Ukoliko se nadležni sudija ne slaže sa stavom odeljenja ima pravo da na sednici odeljenja iznese svoje mišljenje o konkretnom slučaju, po pravilu različito od zauzetog stava, o čemu se odeljenje izjašnjava glasanjem. Ovo izjašnjenje se u zavisnosti od materije dostavlja rukovodiocu (predsedniku parničnog ili krivičnog odeljenja) i odeljenju sudske prakse. Sudijski pomoćnici uglavnom sačinjavaju ovakva izdvojena mišljenja, u formi izjašnjenja. 	Izjašnjenje koje često izrađuju sudijski pomoćnici se sastoji od navođenja konkretnog pravnog pitanja, stava suda i sudije u vezi sa tim pravnim pitanjem i obrazloženja mišljenja sudije u konkretnom slučaju.
Priprema usvojenih pravnih shvatanja za objavljivanje (ZUS)	<ul style="list-style-type: none"> ● Formulisanje pravnog shvatanja radi objavljivanja u biltenu suda, sentencama sudske prakse... 	Neretko se pravno shvatanje izrađuje kompletno od početka, nakon usvajanja na sednici odeljenja.
Samostalno ili uz nadzor i uputstva sudije obavljanje poslova određenih zakonom (ZUS)	<ul style="list-style-type: none"> ● Rad u materiji u kojoj postupa 	

<p>Samostalno ili uz nadzor i uputstva sudije obavljaju poslove određenih Sudskim poslovnikom (ZUS)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opšta formulacija ZUS-a koja je razrađena u nastavku ove tabele. 	
<p>Obavljanje poverenih poslova u pripremnom odeljenju (SP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Provera procesnih pretpostavki i eventualno procesnih smetnji za vođenje postupka (nadležnost, punomoćje, potpisi). • Postupanje po privremenim merama i u hitnim postupcima – činjenice koje se utvrđuju od strane sudijskih pomoćnika u okviru pripremnog postupka. 	
<p>Izrada nacrtu odluke koja se odnosi na ispitivanje procesnih pretpostavki za vođenje postupka (SP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada rešenja o nenadležnosti, o sukobu nadležnosti, rešenja o odbačaju, kao i izrada naredbi strankama. 	
<p>Sačinjavanje zapisnika o sastancima, sednicama veća i odeljenja (SP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vodi zapisnike na sastancima, suđenjima, sednicama veća, koje u većini slučajeva i potpisuje (ima ovlašćenje da potpisuje u krivičnopravnoj materiji) 	
<p>Priprema stručnih izveštaja, analiza i obaveštenja po nalogu sudije (SP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izrađuje mesečne izveštaje, kvartalne, polugodišnje i godišnje izveštaje za sudije, izveštaje po programu rešavanja starih predmeta itd. 	
<p>Uzimanje izjava stranaka na zapisnik (SP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vrlo često sudijski pomoćnici uzimaju izjave stranaka u toku celog parničnog postupka i naročito u vanparničnom postupku 	
<p>Obrada pritužbi građana (SP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sudijski pomoćnik u ime predsednika ili zamenika predsednika suda analizira navede pritužbe, spise predmeta i pisano izjašnjenje postupajućeg sudije, te izrađuje obaveštenje o osnovanosti pritužbe za podnosioca, neposredno viši sud, Ministarstvo pravde i VSS, u skladu sa tim preko kog organa je podneta pritužba. 	

<p>Obavljanje drugih poslova utvrđenih godišnjim rasporedom poslova i aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u sudu (SP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U ovu grupu spadaju razna postupanja sudijskih pomoćnika na osnovu odluka i naredbi predsednika suda, predsednika odeljenja, nadzornog sudije. 	
<p>Određivanje visine sudske takse (SP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pod nadzorom sudije, uglavnom se daje nalog referentu da se naloži stranci da uplati sudske takse. Visinu sudske takse određuje ili referent u pisarnici ili sudije i pomoćnici na osnovu Zakona o sudskim taksama. 	<p>Za obračun sudske takse sudijski pomoćnici uglavnom koriste sajtove osnovnog suda.</p>
<p>Razvrstavanje predmeta i sl. (SP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ovaj posao sudijskih pomoćnika zakonodavac nije precizno definisan, a odnosi se na označavanje predmeta po vrsti materije. 	
<p>Sudija može da poveri vođenje zapisnika sudijskom pomoćniku (ZPP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izričito dozvoljeno samo ZPP 	<p>U praksi sudijski pomoćnik vodi zapisnik prilikom: većanja i glasanja u drugostepenim postupcima, vođenja prethodnog postupka, vođenje zapisnika na sednicama odeljenja itd.</p>
<p>Pojedine radnje po Zakonu o vanparničnom postupku (ZVP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pojedine radnje u postupku može da preuzima sudijski pomoćnik u sudu kad je to ovim ili drugim zakonom određeno. Zapisnik o tim radnjama potpisuju sudijski pomoćnik i zapisničar koji je sastavio zapisnik. • U postupku za raspravljanje zaostavštine sve izjave i predloge učesnika, izuzev izjava o odricanju od nasleđa, mogu uzimati na zapisnik i sudijski pomoćnici. • Ako je ostavinskom sudu dostavljena nepotpuna smrtovnica, sud može, prema okolnostima, odlučiti da sam sastavi smrtovnicu u sudu ili da to učini sudijski pomoćnik van suda. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Ako javni beležnik nije popisao i procenio imovinu umrlog, to može da učini sudijski pomoćnik ostavinskog suda. 	
Pojedine sudske radnje u izvršnom postupku ili postupku obezbeđenja (ZIO)	<ul style="list-style-type: none"> • Sudijski pomoćnik može preduzimati pojedine sudske radnje u izvršnom postupku ili postupku obezbeđenja. Sudijski pomoćnici zadužuju referat i potpisuju zapisnike. 	U praksi to znači da sudijski pomoćnici obavljaju sve radnje u postupku: zavođenje predmeta, vođenje postupka, saslušanje stranaka i donošenje odluka (zaključaka i rešenja o izvršenju) o sprovođenju izvršenja, davanje klauzule, kako u prvostepenom tako i drugostepenom postupku.
Sudski savetnik i savetnik Vrhovnog kasacionog suda – vrše stručne poslove značajne za sudsko odeljenje ili ceo sud (ZUS)	<ul style="list-style-type: none"> • Ovde se misli na iste vrste poslova koji su već navedeni, razlika je samo što su u ovom slučaju od većeg značaja. 	

3.2 KATALOG POSLOVA KOJE OBAVLJAJU SUDIJSKI POMOĆNICI NA OSNOVU NAREDBI PREDSEDNIKA SUDOVA ILI NA OSNOVU PRAKSE POSTUPANJA U SUDOVIMA

Podaci i odgovori koji su dobijeni nakon sprovedenih razgovora i analize upitnika ukazuju da je rad sudijskih pomoćnika veoma raznovrstan i da je samo delimično regulisan zakonodavnim okvirom. Veliki deo njihovih svakodnevnih aktivnosti se odnosi na *ad hoc* postupanje u različitim oblastima.

Kako bismo imali potpuniju sliku o aktivnostima koje preduzimaju sudijski pomoćnici, sve aktivnosti su podeljene u nekoliko osnovnih celina:

	GRUPA POSLOVA
1.	ADMINISTRATIVNI POSLOVI
2.	RAD U VEĆU
3.	RAD U SUDSKOJ UPRAVI
4.	SUDSKA PRAKSA
5.	OSTALI POSLOVI

U okviru celine **ADMINISTRATIVNI POSLOVI** kao posebne aktivnosti izdvajaju se:

AKTIVNOSTI – ADMINISTRATIVNI POSLOVI		
1.	SUDSKE TAKSE	Određivanje iznosa sudske takse i davanje naloga za uplatu.
2.	ZAVOĐENJE PREDMETA U INTERNE EVIDENCIJE	
3.	“POŠTA”	Provera urednosti tužbe/predloga i nadležnosti; davanje naloga za dostavu strankama.
4.	IZDAVANJE NALOGA RAČUNOVODSTVU SUDA	
5.	IZDAVANJE NALOGA PISARNICAMA	
6.	UNOŠENJE PODATAKA (AVP/SIPRES APLIKACIJA)	
7.	KOMUNIKACIJA SA DRUGIM ORGANIMA	Zamolnice, međunarodne i po zahtevu drugih sudova.
8.	ODLUČIVANJE O NAKNADAMA ZA SVEDOKE, STRUČNJAKE I PREVODIOCE	Izrada rešenja o troškovima postupka.

U okviru celine **RAD U VEĆU** kao posebne aktivnosti javljaju se:

AKTIVNOSTI – RAD U VEĆU		
1.	PRISUSTVOVANJE SUĐENJIMA U PRVOSTEPENIM POSTUPCIMA I VEĆANJIMA U DRUGOSTEPENOM POSTUPKU	
2.	UČESTOVANJE U SUĐENJIMA / VOĐENJE POSTUPKA/ VEĆANJE U DRUGOSTEPENIM POSTUPCIMA	Ranije je objašnjeno koje je poslove zakonodavac poverio sudijskim pomoćnicima, ali bez obzira na zakonska ograničenja pomoćnici učestvuju u suđenjima i većanjima. Veoma često uzimaju kompletne iskaze stranaka, učestvuju u krivičnom postupku, postupku po zamoćnicama, u prethodnom postupku, kompletno pripremaju predmete i učestvuju na sednicama drugostepenih sudova, preuzimaju ulogu sudije izvestioca u predmetu.

3.	ODLAGANJE SUĐENJA ZBOG SPREČENOSTI POSTUPAJUĆIH SUDIJA	Ove poslove inače obavlja po rasporedu dežurni sudija, po odluci predsednika suda, ali zbog preopterećenosti, suđenja odlažu pomoćnici, a neretko i pripravnici.
4.	IZRADA MERITORNIH ODLUKA	Presuda i rešenja
5.	IZRADA PROCESNIH ODLUKA	Rešenja (na primer: rešenja o imenovanju veštaka i tumača; rešenja o postavljanju privremenog zastupnika i branioca po službenoj dužnosti; rešenja o ispravci) i zaključaka
6.	PROUČAVANJE SUDSKE PRAKSE ZA POTREBE IZRADA ODLUKA	

U okviru celine **POSLOVI U SUDSKOJ UPRAVI** kao posebni poslovi javljaju se:

AKTIVNOSTI – POSLOVI U SUDSKOJ UPRAVI	
1.	Učestvovanje u komisiji za prijem u radni odnos – Prema Zakonu o državnim službenicima komisiju sačinjavaju tri člana, od kojih je jedan u većini slučajeva sekretar suda – sudijski pomoćnik
2.	Pružanje informacija od javnog značaja po zahtevima građana – sekretar suda ili pomoćnik raspoređen odlukom predsednika suda
3.	Postupanje po Zakonu o sprečavanju zlostavljanja na radu - sekretar suda ili pomoćnik raspoređen odlukom predsednika suda
4.	Postupanje po Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti - sekretar suda ili pomoćnik raspoređen odlukom predsednika suda
5.	Postupanje po Zakonu o zaštiti uzbunjivača - sekretar suda ili pomoćnik raspoređen odlukom predsednika suda
6.	Član disciplinske komisije - sekretar suda ili pomoćnik raspoređen odlukom predsednika suda
7.	Postupanje po predstavkama i pritužbama građana - sekretar suda ili pomoćnik raspoređen odlukom predsednika suda
8.	Obavljanje poslova upravitelja suda u sudovima koji imaju više od 30 sudija, u manjim sudovima često tu funkciju obavlja sekretar suda ili pomoćnik raspoređen odlukom predsednika suda
9.	Obavljanje poslova portparola suda – komunikacija sa medijama, određuje predsednik suda
10.	Obavljanje poslova sekretara suda – sekretar suda predstavlja rukovodioca Sudske uprave
11.	Učestvovanje u postupcima javnih nabavki
12.	Nadzor nad radom - nižih sudova / sudskih jedinica / nekog od sudskih odeljenja – sudijski pomoćnici određeni odlukom predsednika suda

14.	Izrada izveštaja za veće / upravu suda / Ministarstvo pravde / Visoki savet sudstva – mesečni, kvartalni, polugodišnji, godišnji izveštaji o radu sudija, izveštaji za predmete rehabilitacije, izveštaji po članu 28. Zakona o uređenju sudova
15.	Obilasci zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, psihijatrijskih ustanova (vanparnica) i slično – sudijski pomoćnici određeni odlukom predsednika suda
16.	Overa isprava namenjenih upotrebi u inostranstvu – sudijski pomoćnici određeni odlukom predsednika suda
17.	Poslovi pravne pomoći drugim sudovima i organima i međunarodne pravne pomoći - postupanje po zamolnicama drugih sudova

U okviru celine **OSTALE AKTIVNOSTI** kao posebne aktivnosti javljaju se:

AKTIVNOSTI – OSTALE	
1.	Rešavanje predmeta u skladu sa planom rešavanja starih predmeta, koji se dodeljuju <i>ad hoc</i> i preko norme i ne predstavljaju redovnu aktivnost sudijskih pomoćnika.
2.	Pružanje informacija građanima – neki sudovi imaju formalne ili neformalne službe za pružanje pravne pomoći, a dodatno sami sudijski pomoćnici su u svakodnevnom radu izloženi pitanjima stranaka, koja često oduzmu značajno vreme.
3.	Izrada Sudskog biltena / informatora / internet prezentacije suda.
4.	Prisustvovanje sednicama odeljenja, zajedničkim sednicama odeljenja, sednicama svih sudija. Pomoćnik sudije koji je predsednik odeljenja postaje sekretar odeljenja.
5.	Rad u radnim grupama za izmenu nekog propisa.
6.	Rad na projektima u kojima učestvuje sud.

Rad u odeljenju **SUDSKE PRAKSE** obuhvata tehničku podršku, ujednačavanje prakse i evidenciju predmeta. Posebna odeljenja za sudsku praksu formiraju se za krivičnu, građansku i radnopravnu materiju. U sudovima sa širokom teritorijalnom nadležnošću i sudovima posebne nadležnosti, kao što su veći prekršajni sudovi (Prekršajni sud u Beogradu na primer) formira se odeljenje sudske prakse u kojem su po pravilu raspoređeni sudijski pomoćnici sa većim iskustvom. Na čelu takvog odeljenja nalazi se nadzorni sudija koji koordinira njihov rad. Obaveza pomoćnika u sudskoj praksi zavisi od organizacije suda, ali u većini slučajeva tu spada: kontrola izrađenih odluka, kako propusta nastalih prilikom kucanja, tako i propusta koji se odnose na materijalno pravo; praćenje sudske prakse viših instanci, radi ukazivanja postupajućim sudijama na eventualne promene i na nove zauzete stavove, a sve radi ujednačavanja sudske prakse. U nekim sudovima odeljenje sudske prakse proučava odluke pristigle iz viših i apelacionih sudova, dok u drugostepenim sudovima vodi računa o ujednačenoj sudskoj praksi i zauzetim stavovima. Sudijski pomoćnici vode evidenciju o svim predmetima; uzimaju učešće u izradi biltena suda gde se određene odluke objavljuju; upoznaju stručnu javnost o sudskoj praksi na raznim savetovanjima.

Posebni poslovi sudijskih pomoćnika u zavisnosti od materije

Građanskopravna materija

- Postupanje u postupcima za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku – Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku propisuje članom 7. da postupak po prigovoru stranaka vodi predsednik suda koji o istom i odlučuje, a da godišnjim rasporedom poslova može odrediti jednog ili više sudija da pored njega vode ovaj postupak. U praksi vrlo često se dešava da ove postupke vode sudijski pomoćnici. Oznaka ovih predmeta je R4P i R4K, odnosno Ržg4 i Rkž4 u drugostepenim sudovima.
- Postupanje u postupcima za rehabilitaciju lica, imajući u vidu da se radi o predmetima koji su šablonskog tipa, zapravo jednostavni za izradu.
- Postupanje u postupcima medijacije - donošenje odluke.
- Priznanje strane sudske odluke - davanje naredbe i donošenje odluke.
- Postupci za izdavanje apostila - donošenje rešenja.

Krivičnopravna materija

- Sporazum o priznanju krivičnog dela – SPK. Sudije sudijskim pomoćnicima poveravaju poslove izrade odluke kojom se usvaja sporazum.
- Postupci za maloletnike – Kim i Km. Kompletno sprovođenje postupka, saslušanje, vođenje zapisnika, izrada odluka.
- Postupci privremenog i trajnog oduzimanja imovine – POI i TOI. Kompletno sprovođenje postupka, vođenje zapisnika, izrada odluka.

Prekršajnopravna materija

- Prvostepeni postupak - Pr i PrPom. Sudijski pomoćnici u prekršajnim sudovima uzimaju izjave na zapisnik u predmetima u kojima je prekršajni sud nadležan u prvom stepenu i u predmetima u kojima postupa kao zamoljeni sud od strane mesno nadležnog suda.
- Izvršni postupak – lpr, lpr1, lpr2 i lpr3. Izrada rešenja o zameni neplaćene novčane kazne izrečene presudom suda ili prekršajnim nalogom organa uprave u kaznu zatvora (npr. prekršajni nalozi koje izdaju Ministarstvo unutrašnjih poslova i Komunalna policija), praćenje postupanja po predmetima u izvršnom postupku koji su zavedeni u elektronski upisnik IPR, kao i drugi poslovi u vezi sa izvršenjem.
- Ostali poslovi: poslovi međusektorske saradnje u oblasti sprečavanja nasilja u porodici, u antikorupcijskim predmetima, u oblasti javnog reda i mira i sprečavanja nasilja na sportskim priredbama (izrada izveštaja, analiza toka prekršajnog postupka po donošenju odluke, statistika ažurnosti sudije u određenim oblastima).

4. ANALIZA UPITNIKA ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE O VRSTI I OBIMU POSLA

4.1 UVOD

Upitnik za sudijske pomoćnike osnovnih, viših, apelacionih i prekršajnih sudova Republike Srbije o vrsti i obimu posla (u daljem tekstu: „Upitnik”) izrađen je sa ciljem da se analizom odgovora koje su sudijski pomoćnici dali dobije presek trenutne situacije, a naročito da se dođe do podataka koje su to aktivnosti koje se redovno obavljaju, a nisu zakonski definisane.

Upitnik je bio koncipiran na način da je obuhvatao sledeće grupe pitanja:

1. Položaj i napredovanje u karijeri;
2. Procenti angažovanja sudijskih pomoćnika na administrativnim poslovima, radu u veću i radu u sudskoj upravi, te pojednosti vezane za svako od tih angažovanja;
3. Pitanja vezana za organizaciju suda u kom rade u vezi sa postojanjem pripremnih odeljenja, dobijanja *ad hoc* zaduženja, kao i samostalno vođenje postupka, bez obzira na zakonska ovlašćenja. S obzirom na organizaciju rada u prekršajnim sudovima, gde ne postoje navedena odeljenja, pitanja iz ove grupe podrazumevala su samo samostalnost u radu, bez obzira na zakonska ovlašćenja.

Sudijski pomoćnicu su se prilikom popunjavanja upitnika izražavali zaokruživanjem ponuđenih odgovora, procentualno, kao i pismenim davanjem odgovora.

Upitnike je popunilo ukupno 266 sudijska pomoćnika, od toga 152 sudijska pomoćnika osnovnih sudova, 50 sudijskih pomoćnik iz viših i apelacionih sudova i 64 sudijska pomoćnika iz prekršajnih sudova.

Pozivu za učestvovanje u popunjavanju upitnika odazvali su se svi prekršajni sudovi, tako da su 64 sudijska pomoćnika (od ukupno 65 koji su zaposleni u ovim sudovima) učestvovala u ovom procesu i njihovi odgovori su obuhvaćeni analizom ovog upitnika.

Tokom 2018. godine i početkom 2019. godine, više od 250 sudijskih pomoćnika je izabrano za sudije, te se ne može sa sigurnošću utvrditi njihov ukupan broj u svim sudovima. Kako su raniji podaci spominjali brojkju od 1500 sudijskih pomoćnika, procenjuje se da trenutno u srpskom pravosuđu radi oko 1250 sudijskih pomoćnika.

4.2 METODOLOGIJA

Istraživanje realizovano	Udruženje sudija prekršajnih sudova Republike Srbije (USUDPREK) i Udruženje sudijskih i tužilačkih pomoćnika Srbije (USTPS)
Vremenski period	Mart 2019. godine
Veličina uzorka	266 sudijskih pomoćnika
Ciljna grupa	Sudijski pomoćnici osnovnih, viših, apelacionih i prekršajnih sudova
Istraživačka tehnika	Anonimna pisana anketa
Istraživački instrument	Upitnik

U toku marta 2019. godine Upitnik je distribuiran slanjem elektronske pošte na adrese svih sudova u Republici Srbija, kao i objavljivanjem on-line Upitnika na internet prezentacijama oba⁴ udruženja.⁵

U daljem tekstu predstavljena je detaljna analiza odgovora dobijenih od učesnika koji su popunili Upitnike.

4.3 ANALIZA UPITNIKA ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE OSNOVNIH, VIŠIH I APELACIONIH SUDOVA REPUBLIKE SRBIJE

Upitnike je popunilo ukupno 202 sudijska pomoćnika, od toga 152 sudijska pomoćnika osnovnih sudova, kao i 50 sudijskih pomoćnika iz viših i apelacionih sudova. Sudijski pomoćnici koji su popunjavali upitnik za osnovne sudove dolaze iz sudova koji pripadaju teritorijalnoj nadležnosti svih apelacionih sudova u Republici Srbiji.

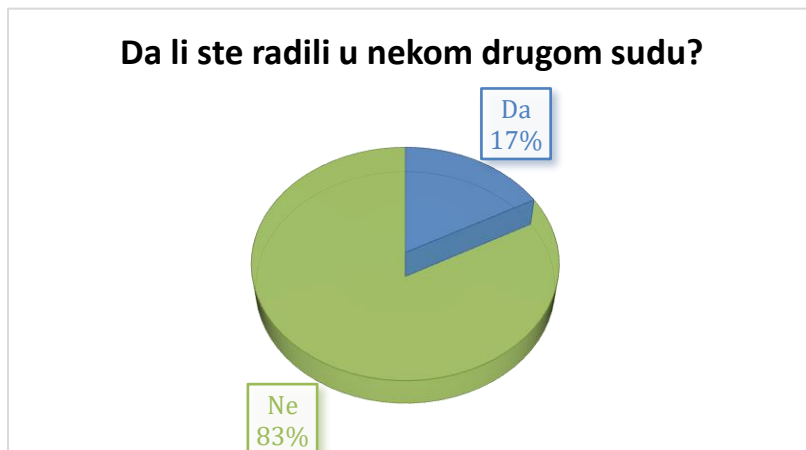
⁴ Udruženje sudijskih i tužilačkih pomoćnika Srbije (USTPS) https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSecbXA-dgKBi4_CfQfTOdyLhb0U-CYdoml59j2YmkRGLEQnw/viewform?usp=sf_link

⁵ Udruženje sudija prekršajnih sudova Republike Srbije (USUDPREK) <https://www.usudprek.org.rs/news/upitnik-za-sudijske-pomocnike-prekršajnih-sudova-o-vrsti-o-obimu-posla.html>

Radi lakšeg snalaženja, odgovori su statistički obrađeni i interpretirani prema strukturi upitnika i to tako što su prvo predstavljani odgovori dobijeni od strane sudijskih pomoćnika osnovnih sudova, a nakon toga odgovori sudijskih pomoćnika viših i apelacionih sudova.

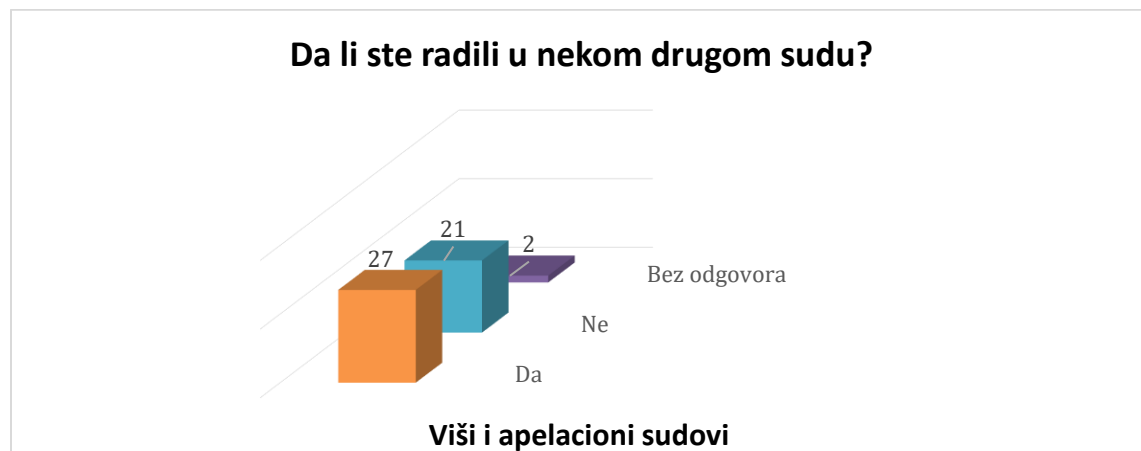
MOBILNOST SUDIJSKIH POMOĆNIKA

Jedno od prvih pitanja koji je postavljeno bilo je u vezi sa mobilnošću sudijskih pomoćnika, odnosno da li su u toku svog radnog staža bili zaposleni u nekom drugom sudu.

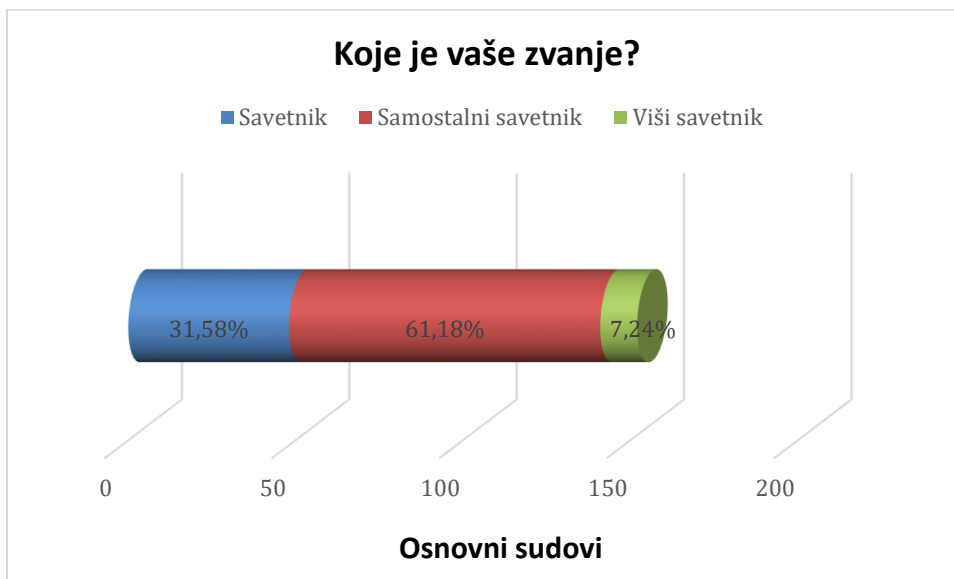
Iz dobijenih odgovora prikazanih procentualno na grafikonu iznad se zaključuje da je mobilnost sudijskih pomoćnika osnovnih sudova vrlo niska, budući da 83% sudijskih pomoćnika nema iskustvo rada u drugom sudu.

Očekivano, ovaj procenat kod sudijskih pomoćnika u apelacionim i višim sudovima je viši i iznosi 54%. Neobično je da je procenat onih koji su svoju karijeru započeli u sudovima višeg ranga dosta veliki i iznosi 42%. Ova činjenica se ne može smatrati dobrim rešenjem, jer je za osposobljavanje sudijskih pomoćnika za sudijsku funkciju bitno proći sve sudske instance, a naročito onu početnu, osnovni sud, za koji se sudijski pomoćnici uglavnom biraju za sudije, te im prethodno iskustvo rada i poznavanje funkcionisanja osnovnog suda mnogo znače.

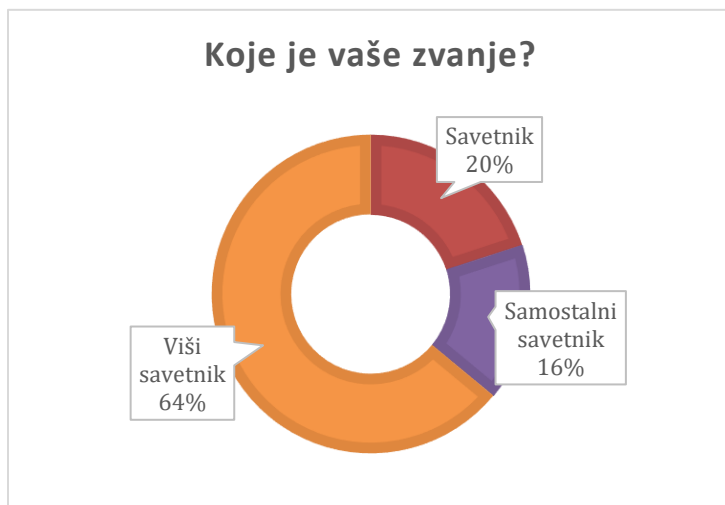
ZVANJA SUDIJSKIH POMOĆNIKA

Većina anketiranih sudijskih pomoćnika osnovnih sudova, njih 61,18%, nalazi se u statusu samostalnog savetnika, dok se 31,58% ispitanika nalazi u statusu savetnika, a 2,63% u statusu višeg savetnika, što predstavlja očiglednu omašku ili nepoznavanje statusa od strane ispitanika.⁶

Naime, status višeg savetnika nije propisan za sudijske pomoćnike osnovnih sudova, budući da se za višeg savetnika zahteva najmanje 6 godina radnog iskustva nakon položenog pravosudnog ispita, što je istovremeno uslov za stupanje u radni odnos na mesto savetnika u VKS. Ovaj nivo radnog iskustva zakonodavac postavlja i kao uslov za sudiju višeg suda.

U višim i apelacionim sudovima status samostalnog savetnika, za koji je potrebno samo dve godine od položenog pravosudnog ispita, ima samo 16% ispitanika, što ukazuje na tendenciju smanjenja zapošljavanja novih pomoćnika. Razlog za to može biti uvedena zabrana zapošljavanja ili nezainteresovanost za rad u sudu usled lošijih uslova rada i niže cene rada od uporedivih zanimanja. Međutim, činjenica da se čak 64% sudijskih pomoćnika viših i apelacionih sudova nalazi u statusu višeg savetnika

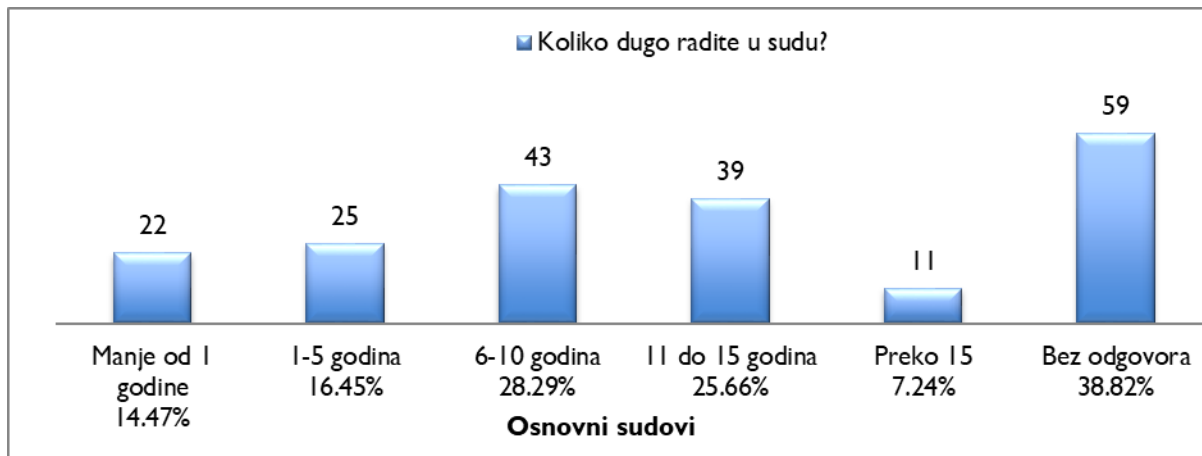

⁶ Ispitanici su naveli zvanja u skladu sa Uredbom o razvrstavanju radnih mesta i merilima za opis radnih mesta državnih službenika, a ne Zakonom o uređenju sudova

ukazuje na činjenicu da su u ovim sudovima zaposleni sudijski pomoćnici sa većim iskustvom i dužim stažom.

Anketirani sudijski pomoćnici su takođe naveli kao status saradnik-volonter, u kojem se mogu nalaziti i duže od godinu dana, što je postala praksa širom sudova u Republici Srbiji

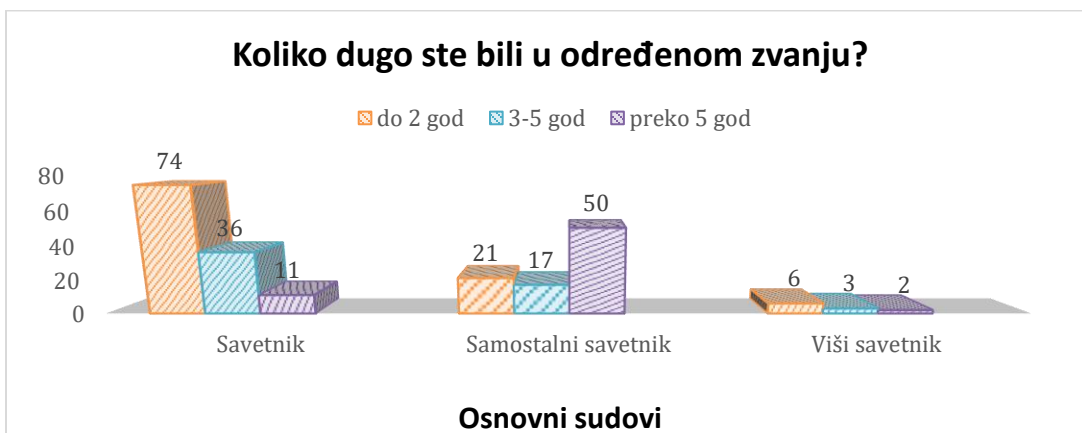
KOLIKO DUGO SUDIJSKI POMOĆNICI RADE U SUDU

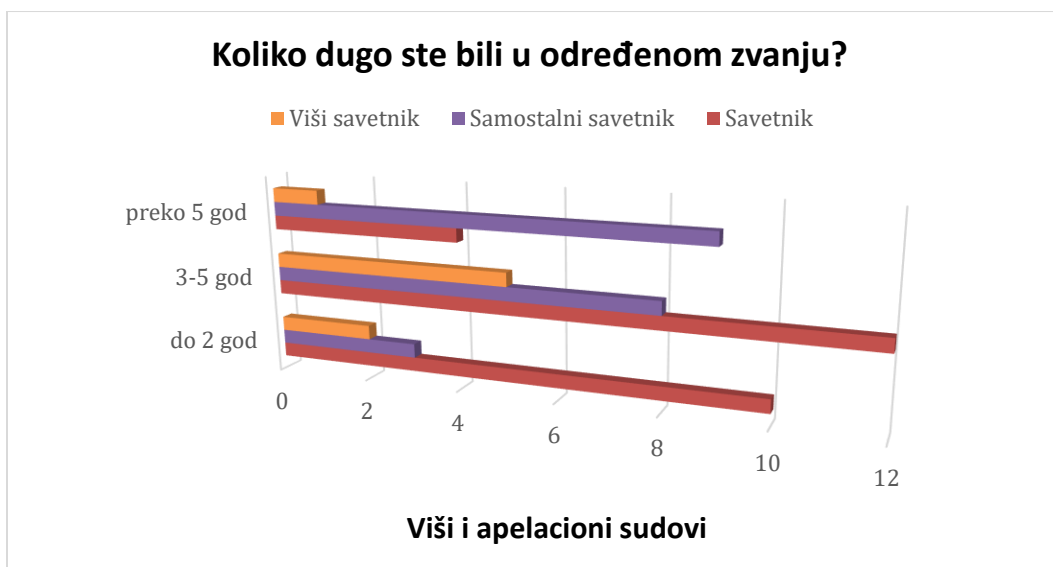
Ono što se može zaključiti na osnovu dobijenih odgovora prikazanih na prethodnom grafikonu je da 61,19% sudijskih pomoćnika radi u sudu duže od 6 godina. Najmanji procenat je sudijskih pomoćnika sa iskustvom rada u sudu u trajanju od 1 do 5 godina, što je verovatno i posledica zabrane zapošljavanja. U višim i apelacionim sudovima broj sudijskih pomoćnika koji imaju više od 5 godina iskustva je čak 74%.

Pored odgovora na pitanje dužine rada u sudu, anketirani su davali i odgovor na pitanje koje se odnosi na dužinu staža u određenom zvanju.

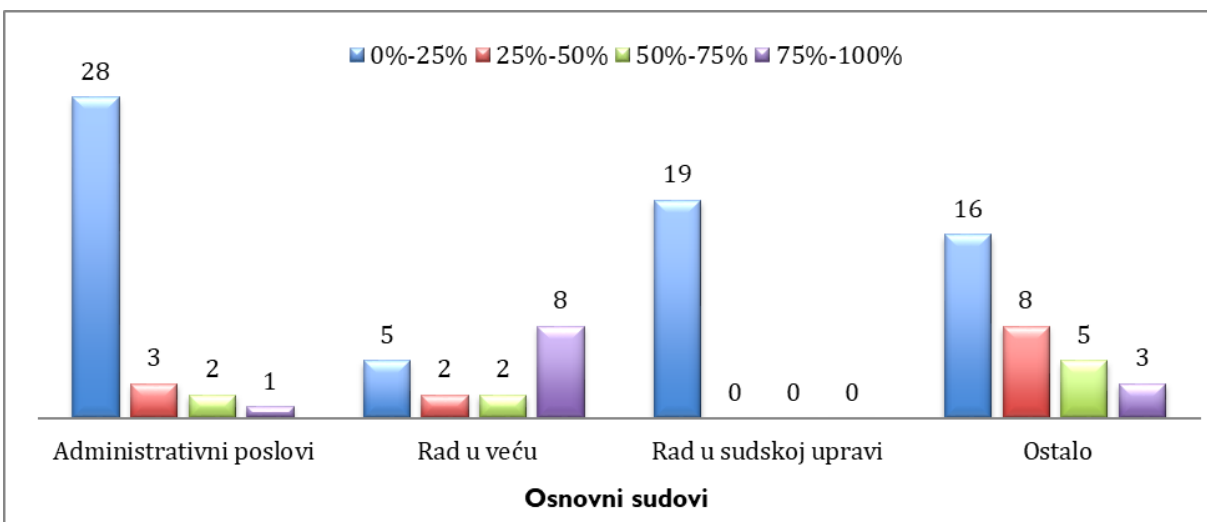

Ono što se može videti iz prikazanih grafikona je da sudijski pomoćnici najčešće ostaju u statusu savetnika do 3 godine, kada prelaze u status samostalnih savetnika, gde trenutno najveći broj sudijskih pomoćnika ima iskustvo duže od 5 godina ili napuštaju pravosuđe.

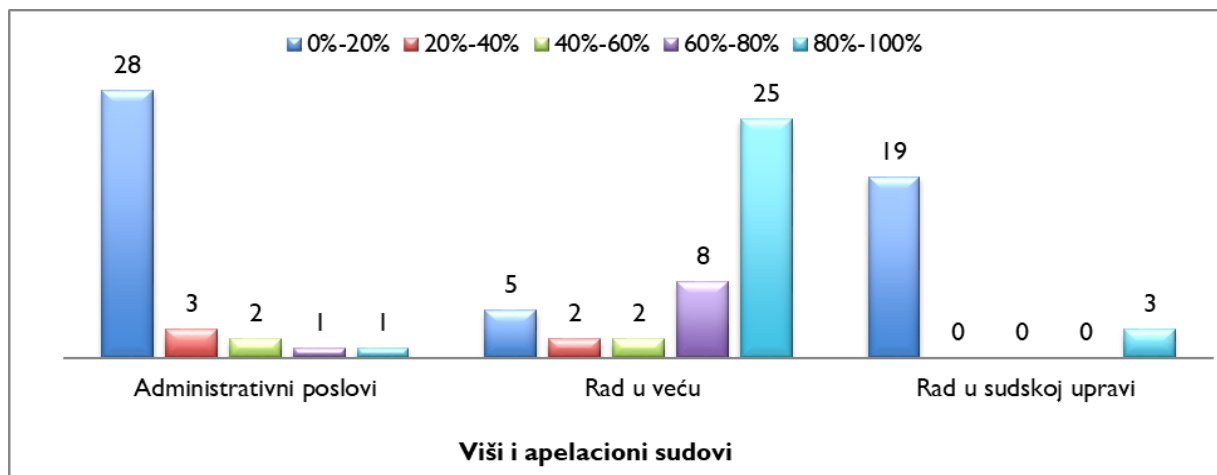

OBIM ANGAŽOVANJA PO VRSTI POSLOVA NA MESEČNOM NIVOU

Sudijski pomoćnici zaposleni u osnovnim sudovima naveli su da manje od 25% njihovog obima angažovanja spada u administrativne poslove, na rad u veću odlazi 75% do 100%, rad u sudskoj upravi manje od 25%, dok obim angažovanja na ostalim poslovima iznosi ispod 25%.

Sudijski pomoćnici zaposleni u višim i apelacionim sudovima naveli su da između 0-20% njihovog obima angažovanja spada u administrativne poslove, na rad u veću između 80-100%, dok obim angažovanja u sudskoj upravi iznosi između 0-20%.

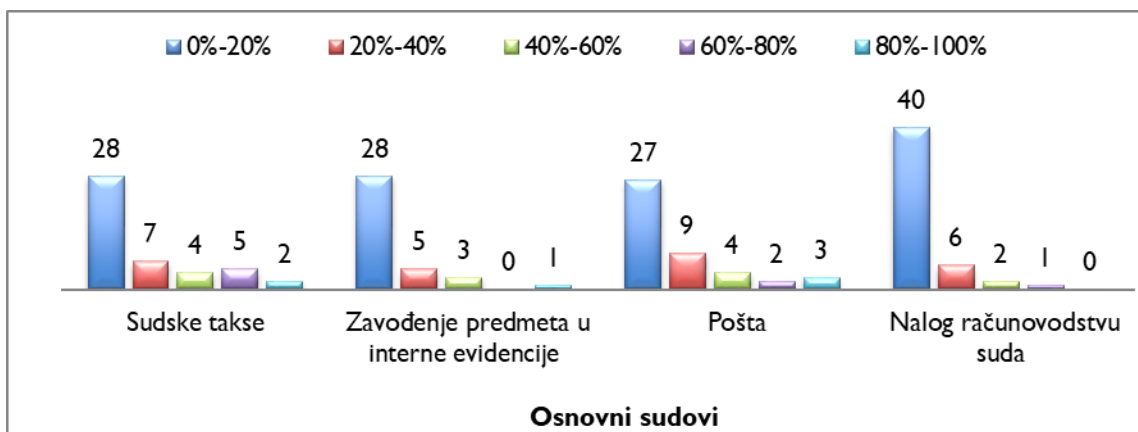
Shodno dobijenim odgovorima zaključuje se da najveći broj sudijskih pomoćnika obavlja poslove u veću, odnosno pomaže sudijama u radu, što ujedno i predstavlja njihovo osnovno zaduženje.

Pored navedenih, anketirani su naveli i ostale poslove koje obavljaju, od kojih se mogu izdvojiti sledeći:

- poslovi kontakt osobe za komunikaciju sa Agencijom za borbu protiv korupcije,
- dežurstva u kancelariji za podršku medijacije,
- članstvo u više komisija vezanih za plan integriteta,
- članstvo u komisiji za uništavanje predmeta,
- informatički poslovi,
- rad u odeljenju sudske prakse.

OBIM ANGAŽOVANJA NA ADMINISTRATIVNIM POSLOVIMA NA MESEČNOM NIVOU

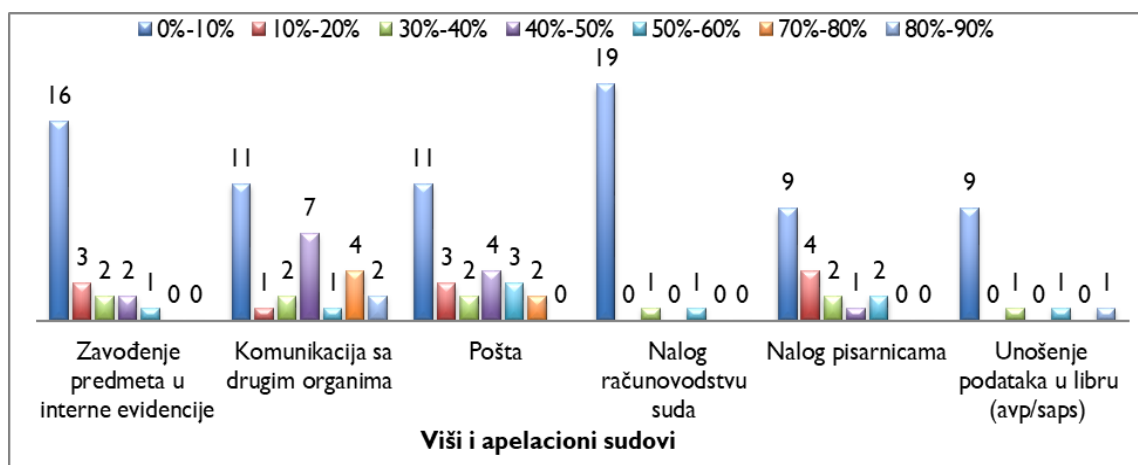
Administrativni poslovi su u Upitniku podeljeni na poslove određivanja sudske takse, zavođenja predmeta u interne evidencije, „poštu”, naloga računovodstvu suda, naloga pisarnicama, unosa podataka u AVP program i komunikacije sa drugim organima.

Anketirani sudijski pomoćnici osnovnih sudova izrazili su koliki je njihov procenat angažovanja na administrativnim poslovima, tako da se iz dobijenih odgovora vidi da je obim njihovog angažovanja ravnomerno raspoređen na obavljanje svih navedenih poslova u procentu između 0-20%.

Sudijski pomoćnici osnovnih sudova su pored navedenih administrativnih poslova naveli i sledeće poslove koje obavljaju, a koji spadaju u administrativne poslove: raspisivanje dopisa, poziva, odluka, naredbi, radi ekspedicije bez zapisničara, rad u notarskoj službi, pisanje mesečnih izveštaja, fotokopiranje spisa, upis podataka u SI registar, popunjavanje obrazaca, popunjavanje upitnika, itd.

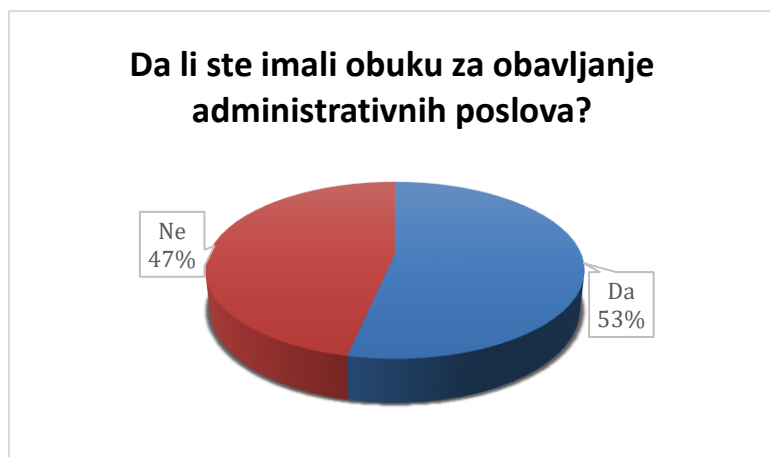
Situacija je donekle ista kada su u pitanju anketirani sudijski pomoćnici viših i apelacionih sudova koji su izrazili da je njihovo angažovanje ravnomerno raspoređeno između svih datih administrativnih poslova u obimu između 0-20%.

Sudijski pomoćnici viših i apelacionih sudova su takođe pored navedenih administrativnih poslova naveli i ostale poslove koje obavljaju, a koji spadaju u administrativne poslove, i to: vođenje knjiga evidencije, popunjavanje i potpisivanje zapisnika sa većanja, štampanje odluka, nošenje predmeta do sudije i pisarnice, sakupljanje potpisa članova veća, slanje faksa, kucanje, vraćanje predmeta na ponovno većanje.

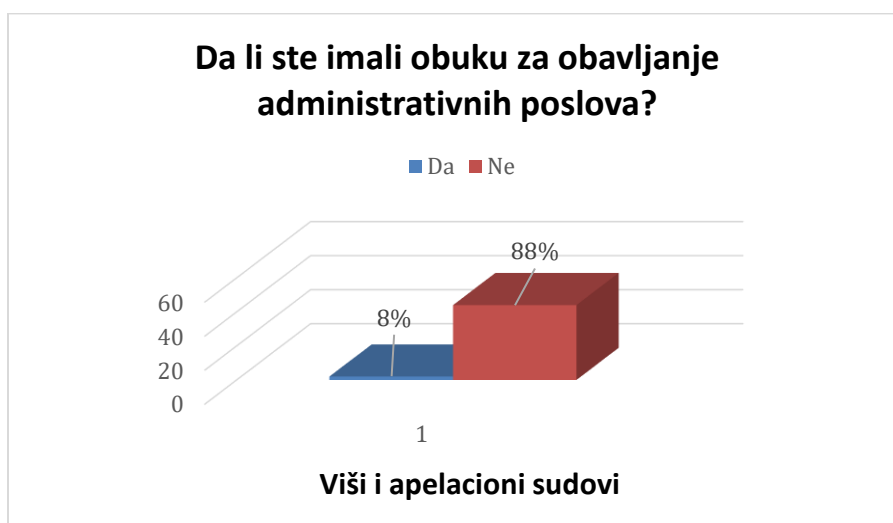
OBUKA ZA OBAVLJANJE ADMINISTRATIVNIH POSLOVA

Procenat od 83% sudijskih pomoćnika osnovnih sudova koji su popunili upitnik navelo je da nije imalo obuku za obavljanje administrativnih poslova, dok je njih manje od 10% navelo da jeste.

Obuku koju su sudijski pomoćnici osnovnih sudova imali je bila obuka za rad u AVP programu, obuka za vođenje ličnih listova državnih službenika, obuka službenika za obavljanje poslova za javne nabavke, dok je najveći broj ispitanika naveo da su imali internu obuku u sudu.

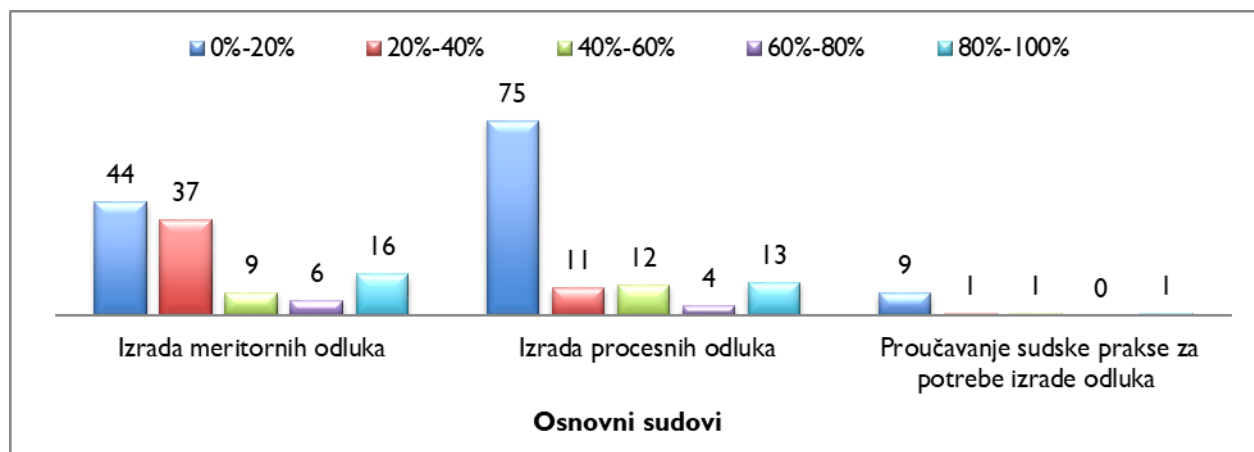
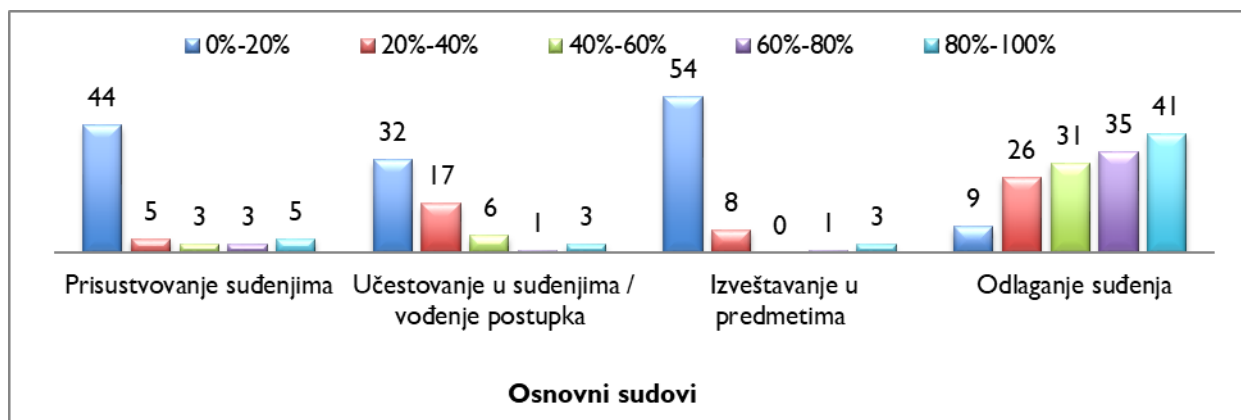
Još veći procenat, čak 88% sudijskih pomoćnika viših i apelacionih sudova koji su popunili upitnik, navelo je da nije imalo obuku za obavljanje administrativnih poslova, dok je svega 8% navelo da jeste.

Dobijeni rezultati jasno ukazuju da su potrebne različite vrste obuka u ovoj oblasti za sve sudijske pomoćnike.

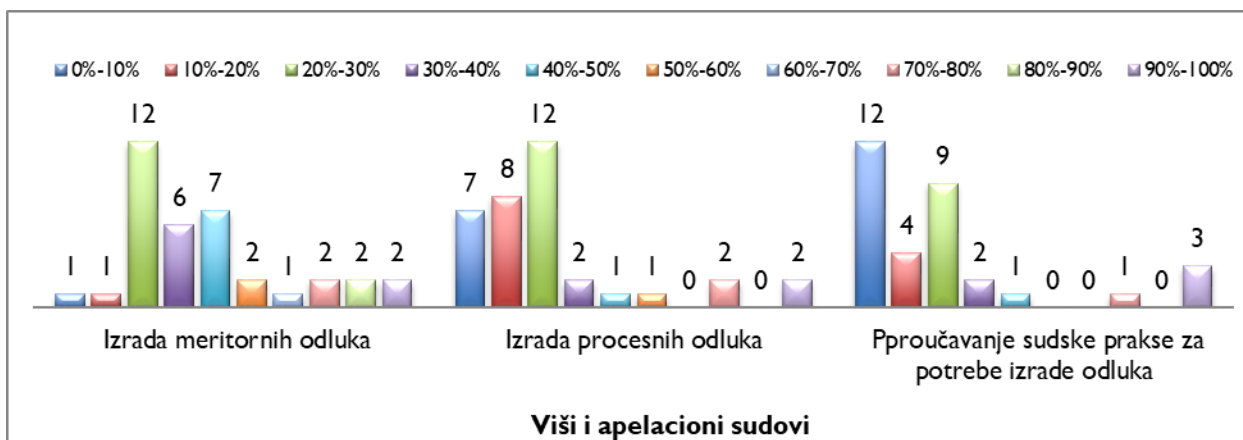
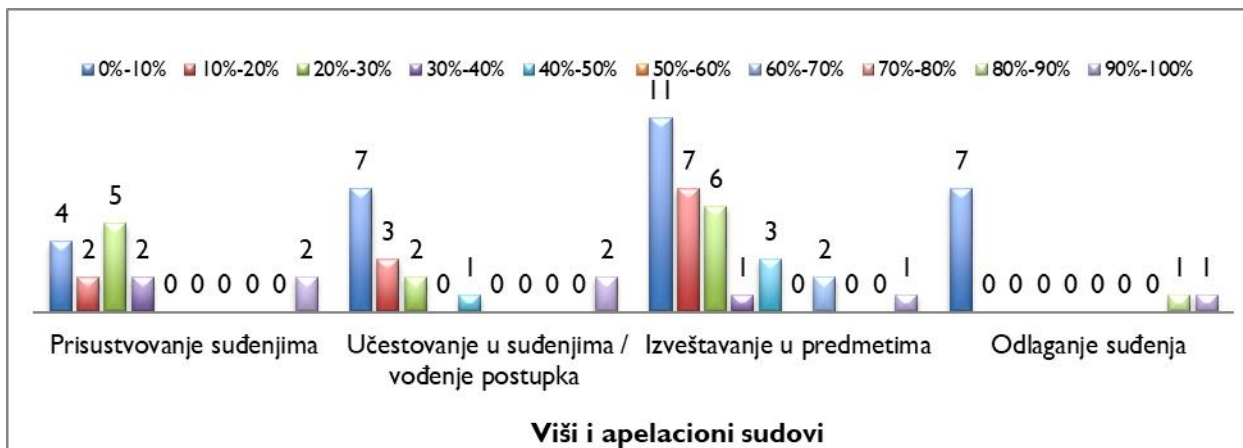
OBIM ANGAŽOVANJA U OKVIRU RADA U VEĆU, NA MESEČNOM NIVOU

U okviru rada u veću sudijski pomoćnici zaposleni u osnovnim sudovima su naveli da se najveći obim njihovog angažovanja odnosi na izradu meritornih odluka, i to od 80-100%, dok manji procenat anketiranih (između 0-20%) izrađuje procesne odluke, prisustvuje suđenjima i odlaže suđenja.

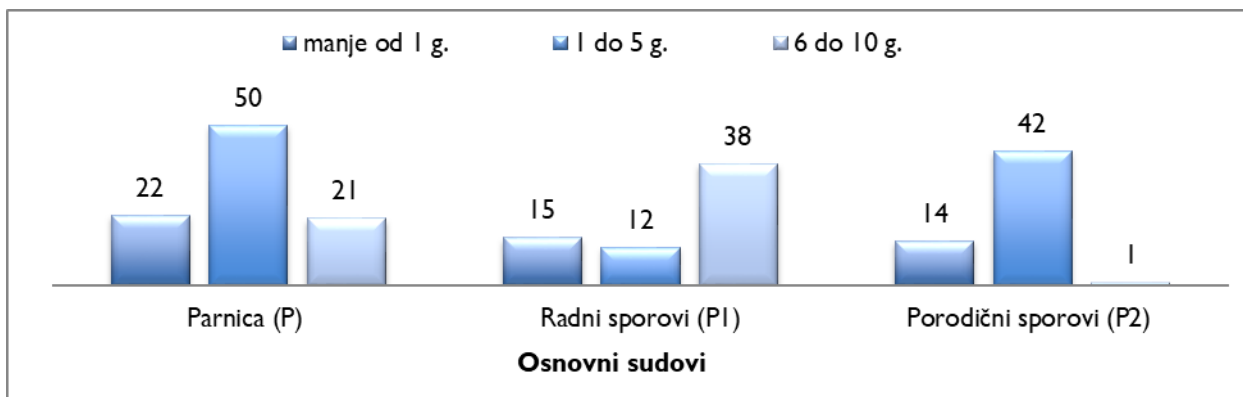

Od ostalih poslova koje obavljaju u veću sudijski pomoćnici naveli su: pisanje sentenci za izradu biltena, rad na predmetima pomilovanja, razmatranje urednosti inicijalnih akata, izrada dopisa po prethodnom utvrđivanju potrebe za time, provera ispunjenosti uslova za dostavu spisa radi odluke o pravnom leku, dostavne naredbe, provera ispunjenosti uslova za arhiviranje spisa predmeta, vanparnični postupci, proučavanje složenijih predmeta pre donošenja odluke, izrada odluka veća po nalogu sudija, rad u sudskoj upravi, vođenje prethodnog postupka, itd.

Situacija je donekle ista kada su u pitanju sudijski pomoćnici koji su zaposleni u višim i apelacionim sudovima, koji su se izjasnili da se najveći obim njihovog angažovanja odnosi na izradu meritornih odluka, dok su svojim odgovorima ukazali na to da ostali poslovi koje obavljaju u okviru rada u veću obuhvataju znatno niži procenat njihovog angažovanja.

VREME PROVEDENO PO MATERIJAMA I OBUKE ZA RAD U NJIMA

Parnica (P)

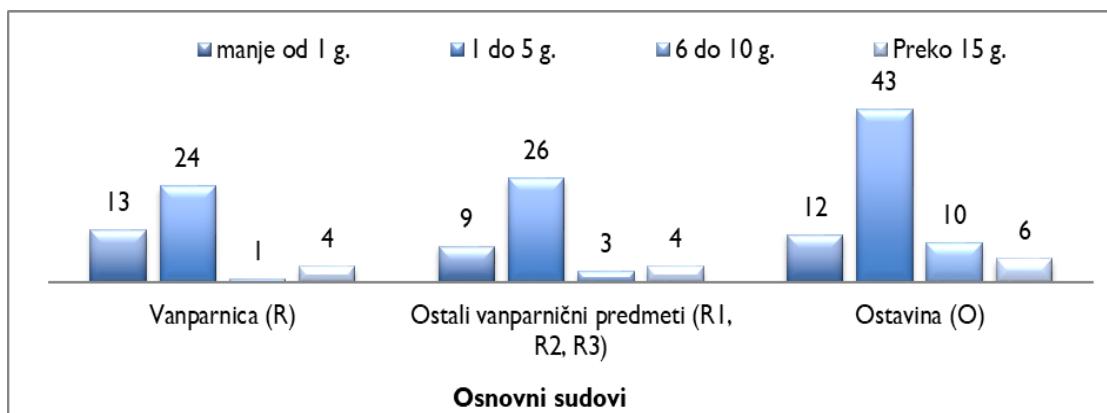
Većina anketiranih sudijskih pomoćnika se izjasnila da je u okviru opšte parnične materije radila od jedne do pet godina, dok su se pojedini izjasnili da su u istoj materiji radili i preko devet godina, bez posebne obuke, osim interne obuke u sudu.

Radni sporovi (PI)

U okviru odeljenja radnih sporova anketirani su radili od šest meseci do pet godina, takođe bez obuke.

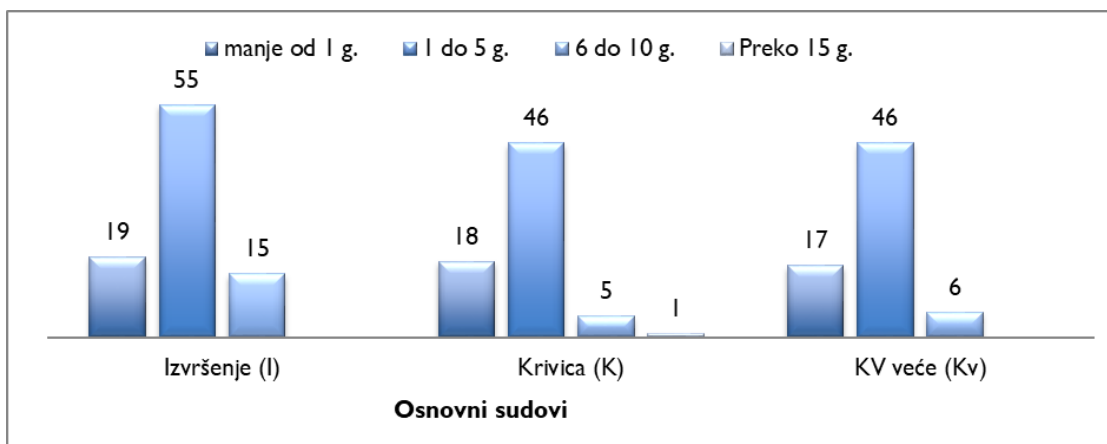
Porodični sporovi (P2)

Najveći broj anketiranih sudijskih pomoćnika se izjasnio da su u odeljenju porodičnih sporova proveli od jedne do pet godina, često istovremeno sa radom u opštoj parnici.

Vanparnica (R, R1, R2, R3, O)

Većina anketiranih sudijskih pomoćnika je provela u okviru vanparničnog odeljenja između jedne i pet godina, dok iz analize dobijenih odgovora proističe i da je najveći broj anketiranih u okviru ovog odeljenja provelo na ostavinama.

Izvršenje (I)

Na izvršnom odeljenju je 55 anketiranih sudijskih pomoćnika provelo između jedne i pet godina, dok je mnogo manji broj radio na ovo odeljenju manje od jedne godine ili od šest do deset godina, što ukazuje na podatak da se većina anketiranih ne zadržava na ovom odeljenju duži vremenski period, odnosno da se većina ne opredeljuje za specijalizaciju u okviru rada na izvršnim predmetima.

Krivica (K)

Između dve i dvanaest godina su anketirani sudijski pomoćnici proveli u radu u okviru krivičnog odeljenja, bez posebne obuke.

Krivično vanraspravno veće (Kv)

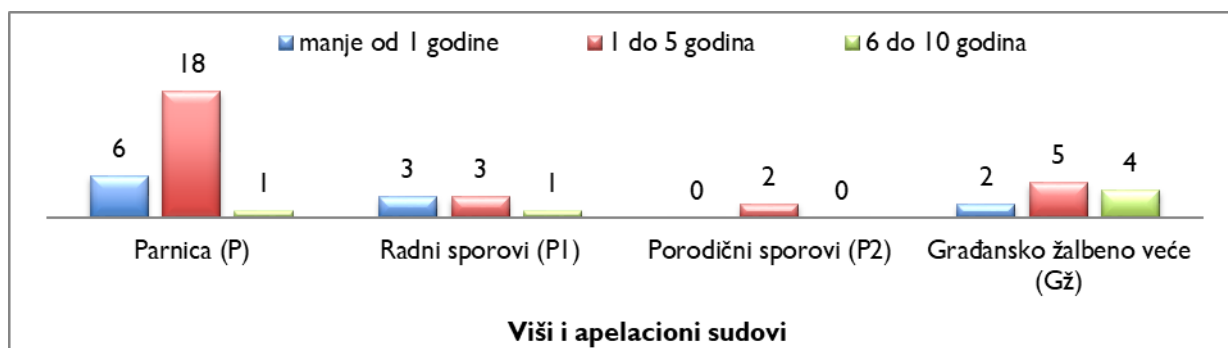
U okviru krivičnog vanraspravnog veća su anketirani radili od jedne do šest godina, bez obuke.

Maloletnici (Km i Kim)

Anketirani su se izjasnili da su u okviru krivičnog odeljenja za maloletnike radili između dve i sedam godina, bez posebne obuke.

Građansko žalbeno veće (Gž)

U okviru građanskog žalbenog veća anketirani su radili od dve do pet godina, bez obuke.

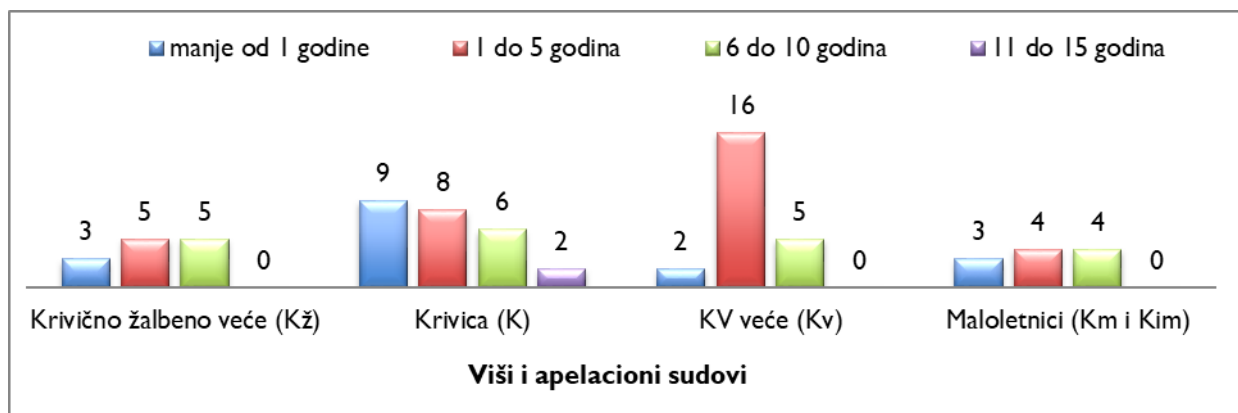

Krivično žalbeno veće (Kž)

U okviru krivičnog žalbenog veća anketirani su radili od dve do devet godina, bez posebne obuke.

Sporovi o autorskim pravima i pravu intelektualne svojine (P3, P4)

Većina anketiranih se izjasnila da su u okviru ovih odeljenja proveli od jedne do tri godine, bez obuke.

Porodični odnosi - žalbeno veće (GŽ2)

Anketirani sudijski pomoćnici su uglavnom istovremeno sa radom u materiji u građanskom odeljenju u drugom stepenu radili i u okviru žalbenog veća za porodične sporove od jedne do šest godina, bez posebne obuke.

Radno pravo (GŽI)

Između jedne i pet godina su ispitanici proveli u žalbenom veću za radne sporove, bez posebne obuke.

SPECIFIČNE MATERIJE

Sudijski pomoćnici viših i apelacionih sudova su naveli sledeće oblasti kao specifične materije kojima su se bavili:

Zaštita prava na suđenje u razumnom roku	Diskriminacija	Zaštita od zlostavljanja na radu
Povreda Zakona o javnom informisanju	Uzbunjivanje	Priznanje stranih sudskih odluka
Rehabilitacija	Postupanje po domaćim i inostranim zamolnicama	Priznanja stranih sudskih odluka u krivičnoj materiji
KV veće za maloletnike	Nasilje u porodici (2 stepen)	Istraga
Sudska praksa	Poslovi pravne pomoći	Prethodni postupak
Zadržavanje lica u zdravstvenoj ustanovi	Predmeti izvršenja krivičnih sankcija	Postupak zaštite od nasilja u porodici
Sporazum o priznanju krivičnog dela	Rad u drugostepenom veću u izvršnom postupku	

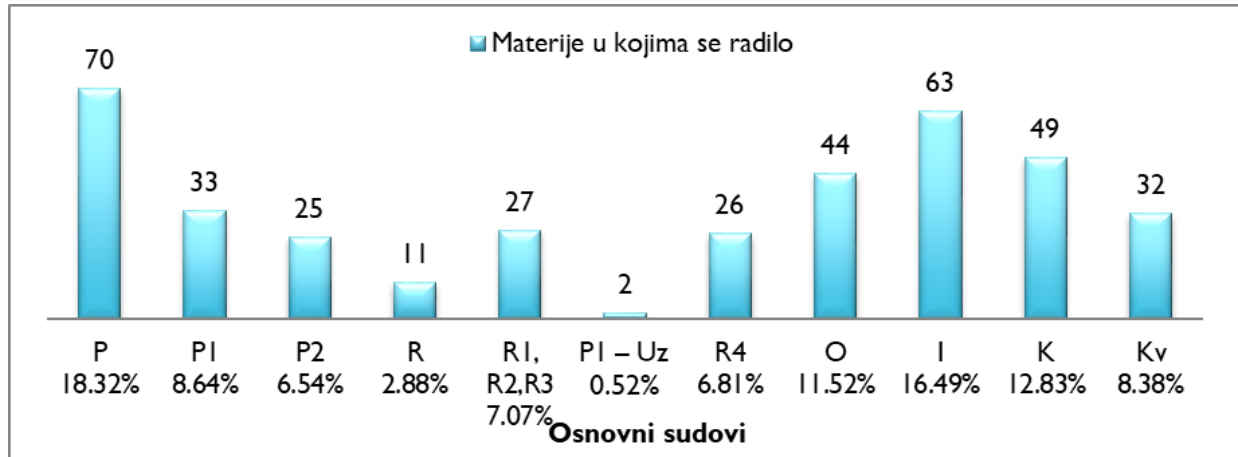
**MATERIJE U KOJIMA SUDIJSKI POMOĆNICI VIŠIH I APELACIONIH SUDOVA
TRENUTNO RADE / BROJ PREDMETA NA MESEČNOM NIVOU / OBUKA**

VIŠI I APELACIONI SUDOVI – pregled odgovora			
VRSTA PREDMETA	OZNAKA	BROJ PREDMETA (NA MESEČNOM NIVOU)	OBUKA
Diskriminacija, zlostavljanje na radu, suđenje u razumnom roku	PI, R4p	5	Nema podataka
Zaštita prava na suđenje u razumnom roku	R4, RŽG, RŽK	2	Nema podataka
Diskriminacija vojnih rezervista	P	10-20	Interno u sudu
Uzbunjivanje, zlostavljanje na radu, diskriminacija, priznanje stranih sudskih odluka, utvrđivanje očitstva, rehabilitacija	Puz, PI, R, P2, Reh	5-10	Nema podataka
Diskriminacija, autorsko pravo, povreda Zakona o javnom informisanju	Gž, Gž3, Gž4	Po 3 predmeta	Nije bila obuka
Diskriminacija / vojni rezervisti	Gž	10	Nije bila obuka
Zaštita prava na suđenje u razumnom roku, rehabilitacija	R4k, R4p, Gžrr, Reh	2-3	Nema podataka
Zaštita prava na suđenje u razumnom roku	Gžrr, Ržg, R4l	20	Seminar o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku Pravosudna akademija
Suđenje u razumnom roku, postupanje po domaćim i inostranim zamolnicama, priznanja stranih sudskih odluka u krivičnoj materiji	Gžrr, Pomuk2	U proseku po 2	Ne
Suđenje u razumnom roku	RŽG, R4k i R4p	30	Nije bila obuka

Zaštita prava na suđenje u razumnom roku	R4		Nije bila obuka
Sudska uprava	Su		Nema podataka
Kv veće, sudska uprava	Kv, Su		Nema podataka
Kv veće za maloletnike, nasilje u porodici - drugi stepen	Kvm, Npž		Nema podataka
Sudska praksa	Su		Nema podataka
Zlostavljanje na radu, porodični odnosi, priznanje stranih sudskih odluka, sporazum o priznanju krivičnog dela	PI, P2, R, Spk	I, 5, 3, 2	Interno
Suđenje u razumnom roku, sporazum, pravna pomoć, međunarodne zamolnice,	R4k, Pom uk2, Spk		Nema podataka
Ostavina, prethodni postupak, sporazum, zadržavanje lica, međunarodne zamolnice, suđenje u razumnom roku	O, Kri, Kpp, Spk, Pom, R4	2 - 10	Interno
Zaštita prava na suđenje u razumnom roku	R4g		Pet meseci u sudu
Sudska uprava	Su		Nema podataka
Nasilje u porodici, Kv maloletnici, istraga ⁷	Npž, Kvm, Ki		Nema podataka
Sudska uprava	Su		Nema podataka
Zlostavljanje na radu, sporazum o priznanju	PI, Spk	I, 5, 2	Nema podataka
Suđenje u razumnom, predmeti pravne pomoći, međunarodne zamolnice, sporazum	R4k, Pomk, Spk		Nema podataka
Ostavina, prethodni postupak, sporazum, zadržavanje lica u zdravstvenoj ustanovi, međ. zamolnice, suđenje u razumnom roku	Spk, Pom, R4, obr, Kpp, Kri		Nema podataka

⁷ Istraga u predmetima započetim po ranijem zakonu, u slučaju kada se naknadno pronađe lice.

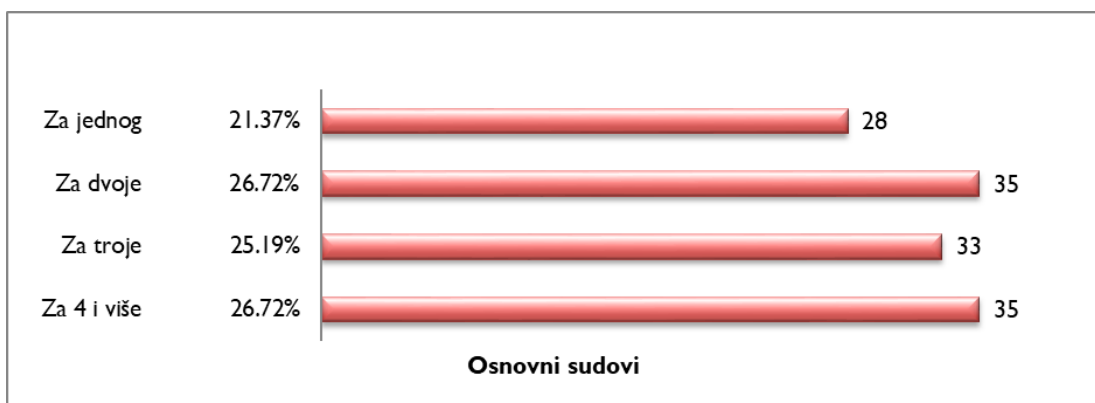
MATERIJE U KOJIMA RADE SUDIJSKI POMOĆNICI OSNOVNIH SUDOVA SA PROSEČNIM PROCENTOM RADA U SVAKOJ OD NJIH

Iz grafikona se može videti da sudijski pomoćnici postupaju u različitim materijama i da retko ko od njih radi samo jednu vrstu predmeta. Najveći deo njihovog rada se, očekivano, odnosi na rad u parničnoj i krivičnoj materiji. Interesantno je da je veliki obim njihovog postupanja u materiji izvršenja. U ovoj materiji su 2011. godine doneta nova zakonska rešenja koja su trebala da skoro celokupno postupanje prepuste javnim izvršiteljima, ali i pored toga se u sudovima i dalje postupa u velikom broju izvršnih predmeta koji su u najvećem delu stari predmeti izvršenja, u kojima se postupak vodi po ranije važećem zakonu.

BROJ SUDIJA ZA KOJE SUDIJSKI POMOĆNICI RADE

Samo 21,37% sudijski pomoćnika osnovnih sudova naveli su da rade za jednog sudiju, dok u proseku rade za 2,5 sudije imajući u vidu da skoro 50% sudijskih pomoćnika radi za 3 ili više sudija.

Sudijski pomoćnici viših i apelacionih sudova, i to 44%, naveli su da rade za više od jednog sudiju, a što je i razumljivo imajući u vidu nadležnost tih sudova i samu organizaciju.

OBIM ANGAŽOVANJA SUDIJSKIH POMOĆNIKA OSNOVNIH, VIŠIH I APELACIONIH SUDOVA NA POSLOVIMA U SUDSKOJ UPRAVI, NA MESEČNOM NIVOU

Na poslove koje sudijski pomoćnici obavljaju u okviru sudske uprave otpada 25% njihovog ukupnog radnog vremena. U okviru ove grupe poslova, koja je veoma heterogena, u višim i apelacionim sudovima izdvajaju se sledeći poslovi:

Prisustvovanje sednicama odeljenja i sednicama svih sudija	Postupanje po predstavkama i pritužbama građana	Nadzor nad radom nižih sudova / sudskih jedinica / sudskih odeljenja
Izrada izveštaja za veće / upravu suda / Ministarstvo pravde / Visoki savet sudstva	Postupanje po Zakonu o zaštiti zlostavljanja na radu	Postupanje po Zakonu o zaštiti uzbunjivača

Kao poslove koje relativno često obavljaju u sudskoj upravi, sudijski pomoćnici osnovnih sudova navode:

- učestvovanje u postupcima javnih nabavki;
- obavljanje poslova sekretara suda;
- obavljanje poslova portparola suda;
- rad na projektima u kojima učestvuje sud;
- članstvo u disciplinskoj komisiji;
- pružanje pravnih saveta građanima;
- poslovi pravne pomoći drugim sudovima i organima i međunarodne pravne pomoći;
- postupanje po Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti;
- izrada Sudskog biltena.

Veoma retko sudijski pomoćnici obavljaju sledeće poslove:

- poslovi menadžera suda;
- rad u radnim grupama za izmenu propisa;
- obilasci zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, psihijatrijskih ustanova i slično;
- overa isprava namenjenih upotrebi u inostranstvu;
- nadzor nad radom sudskih jedinica ili nekog sudskog odeljenja.

Od ostalih poslova koje obavljaju u okviru poslova sudske uprave sudijski pomoćnici osnovnih sudova naveli su sledeće poslove:

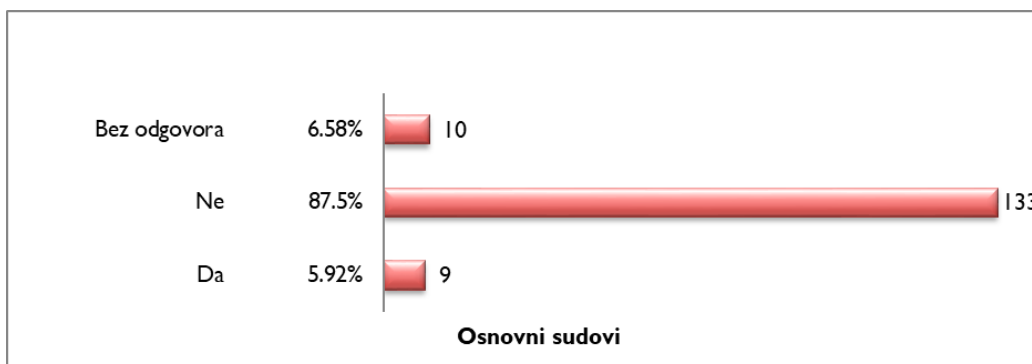
- izjašnjenje na dopise državnog pravobranilaštva,
- finansijsko upravljanje i kontrola,
- pružanje informacija građanima o načinu rešavanja sporova putem medijacije,
- praćenje postupaka prinudne naplate u predmetima u kojima se Republika Srbija pojavljuje kao izvršni poverilac,
- izrada planova integriteta,
- kontakt osoba za Agenciju za borbu protiv korupcije (kvartalna aktivnost),
- saradnja sa Vojnim odsekom radi donošenja plana za slučaj rata i vanrednog stanja,
- izrada odluka o ocenjivanju sudija i koordinacija postupka vrednovanja sudija.

Od ostalih poslova u okviru poslova sudske uprave sudijski pomoćnici viših i apelacionih sudova naveli su da obavljaju poslove:

- praćenje postupaka prinudne naplate u predmetima gde se Republika Srbija - sud pojavljuje kao izvršni poverilac,
- info-služba za podršku alternativnom rešavanju sporova - medijacija,
- izrada odluka o ocenjivanju sudija,
- koordinacija postupka vrednovanja sudija.

OBUKA ZA OBAVLJANJE POSLOVA U SUDSKOJ UPRAVI

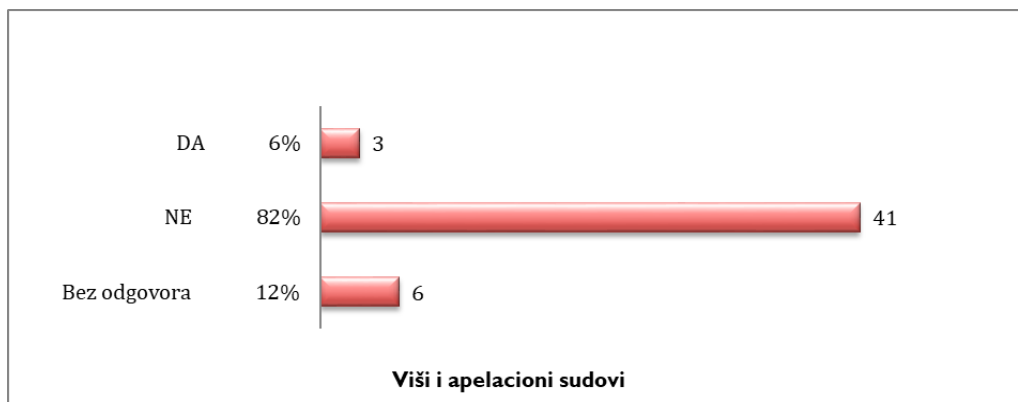
Situacija u osnovnim sudovima je takva da 87,5% anketiranih sudijskih pomoćnika nije imalo obuku za obavljanje poslova u sudskoj upravi.

Kao vrste obuka na kojima su pojedini učestvovali, sudijski pomoćnici navode sledeće obuke u vezi sa sudskom upravom:

- Interna obuka za izvršenje krivičnih sankcija,
- Obuka za sekretara suda,
- Obuka za javne nabavke,
- Obuka za pružanje informacija od javnog značaja,
- Obuka za postupak medijacije,
- Obuka za finansijsko upravljanje, kontrolu i javne nabavke,
- Obuka za portparole suda,
- Obuka - odnosi sa javnošću,
- Obuka za ovlašćeno lice po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja,
- Obuka za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku,
- Obuka za zaštitu od nasilja u porodici.

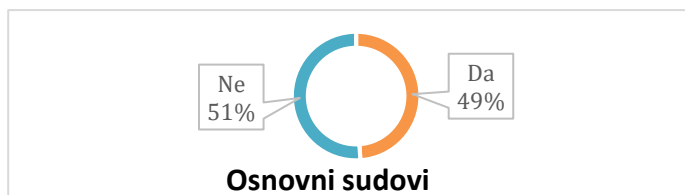
U višim i apelacionim sudovima je situacija slična, te je samo 6% sudijskih pomoćnika imalo neku obuku, dok 82% anketiranih sudijskih pomoćnika nije imalo obuku za obavljanje poslova u sudskoj upravi, dok 12% nije dalo odgovor na ovo pitanje.

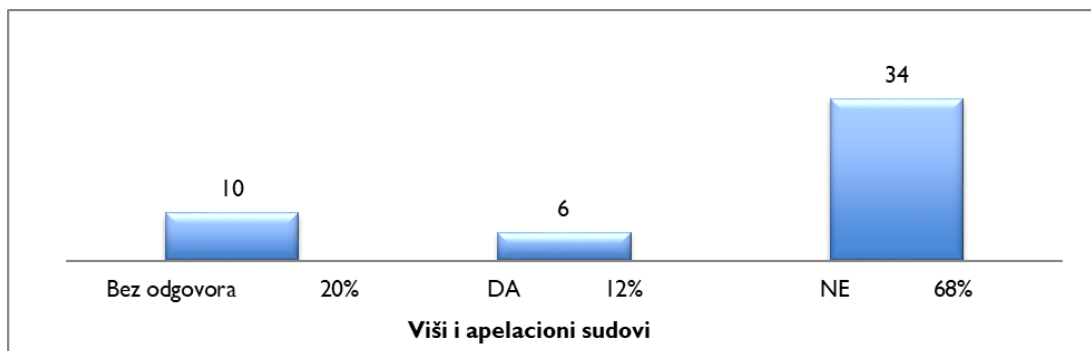
Jedinu vrstu obuka koju ispitanici navode je finansijsko upravljanje i kontrola koja je sprovedena od strane Ministarstva finansija.

POSTOJANJE PRIPREMNOG ODELJENJA RADI ISPITIVANJA ISPUNJENOSTI PROCESNIH PRETPOSTAVKI ZA VOĐENJE POSTUPKA I ODLUČIVANJU O PRAVNIM LEKOVIMA, KAO I ZA OBAVLJANJE DRUGIH POSLOVA

Izjašnjavajući se na pitanje postojanja pripremnog odeljenja radi ispitivanja ispunjenosti procesnih pretpostavki za vođenje postupka i odlučivanje o pravnim lekovima u osnovnih sudovima, skoro isti procenat sudijskih pomoćnika navodi da nisu i da jesu organizovana navedena priprema odeljenja u njihovom sudu.

Situacija u višim i apelacionim sudovima je potpuno drugačija, imajući u vidu da je skoro 70% sudijskih pomoćnika navelo da u njihovom sudu nisu organizovana pripremna odeljenja.

MESEČNA NORMA

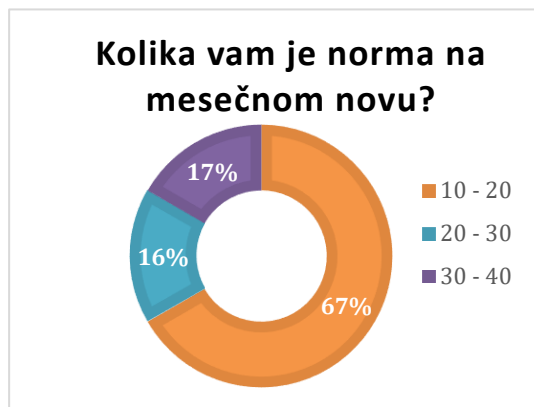
Na osnovu informacija koje su sudijski pomoćnici dali popunjavanjem upitnika proizilazi da većinom sudijski pomoćnici imaju norme koje treba ispuniti, s tim da one nisu određene isto za svaki sud. U prvom stepenu ta norma se kreće između 10 i 20 predmeta na mesečnom nivou,

dok je u drugom stepenu norma od 10 do 30 predmeta za isti period. Uobičajeno je da je zadata norma polovina norme sudija. Imajući u vidu norme sudija koje su jasno definisane Sudskim poslovníkom, a kako je preopterećenost u

sudovima velika usled velikog obima posla, većina pomoćnika prevazilazi zadatu normu. Zadata norma postoji u sudovima i određena je interno od strane predsednika suda ili predsednika odeljenja, dok postoje slučajevi gde je na sednici odeljenja doneta određena norma, nakon postizanja saglasnosti svih sudija tog odeljenja.

Anketirani sudijski pomoćnici viših i apelacionih sudova su se takođe izjasnili na pitanje postojanja norme na mesečnom nivou, te je njih 67% iznelo da im se norma kreće od 10 do 20 predmeta mesečno, dok je mnogo manji procenat onih koji imaju normu od preko 20 predmeta na mesečnom nivou.

Iz dobijenih odgovora se može zaključiti da u svim sudovima, bez obzira na stepen i rang suda, sudijski pomoćnici uglavnom imaju sličan broj predmeta u radu na mesečnom nivou koje treba da završe. U sudovima drugog stepena češće sudijski pomoćnici imaju veću normu od prosečne, što može da

se smatra i logičnim, budući da se u prvom stepenu izrađuju iscrpnije i duže odluke od drugostepenih odluka, zbog čega i zahtevaju duže vreme za izradu.

AD HOC ANGAŽOVANJE SUDIJSKIH POMOĆNIKA

Iz dobijenih odgovora na postavljeno pitanje u Upitniku evidentno je da u osnovnim sudovima postoje primeri *ad hoc* angažovanja, ali da takva vrsta angažovanja nije pravilo, imajući u vidu da se 52% ispitanika izjasnilo da pored redovnog posla koji obavljaju nemaju dodatna, *ad hoc* angažovanja.

Međutim, procenat od 30% ispitanika koji su potvrdili postojanje ove vrste dodatnog angažovanja, i pored njegovog postojanja, se nije izjasnilo da to bitno utiče na njihov rad, dok 18% ispitanika koji se susreću sa dodatnim angažovanjem smatra da to značajno utiče na njihov rad. Pored izjašnjenja na pitanje postojanja dodatnog angažovanja ispitanici iz osnovnih sudova su se izjašnjavali i o vrsti ovog vida angažovanja.

Kao vrste *ad hoc* angažovanja sudijski pomoćnici su naveli:

- izlučivanje predmeta i sređivanje sudske arhive,
- učešće u radu u raznim komisijama usled povećanog obima posla,
- godišnji popis imovine.

Ad hoc zaduženja nisu svakodnevna pojava ni u višim i apelacionim sudovima, budući da se 30% anketiranih izjasnilo da ne dobija dodatna angažovanja pored redovnog posla u sudu. Kako se veći procenat (52%) ispitanika izjasnilo da ova vrsta angažovanja postoji, ipak se može izvesti zaključak da je veći broj sudijskih pomoćnika koja pored redovnih zaduženja povremeno dobijaju i dodatna. Od ukupnog broja ispitanika iz viših i apelacionih sudova koji se

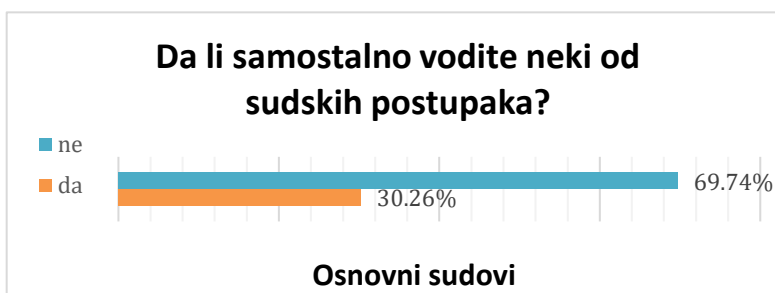
susreću sa dodatnim angažovanjem čak 26% iznosi da to značajno utiče na njihov rad, tako da se može zaključiti da dodatna zaduženja više opterećuju sudijske pomoćnike u višim i apelacionim sudovima, nego u osnovnim.

Kao *ad hoc* zaduženja kojima bivaju zaduženi sudijski pomoćnici u višim i apelacionim sudovima su naveli sledeće poslove:

- rad u komisiji za stare predmete,
- rad sa sudijama koji nemaju pomoćnika,
- rešavanje starih i v predmeta,
- angažovanje sudijskih pomoćnika na poslovima sudske prakse u slučaju povećanog obima posla u ovom odeljenju,
- rad u arhivi,
- rad u drugim većima u toku leta,
- rad u disciplinskoj komisiji,
- vođenje zapisnika na sednicama sudija,
- pružanje pomoći oko vođenja sudskog upisnika u AVP, itd.

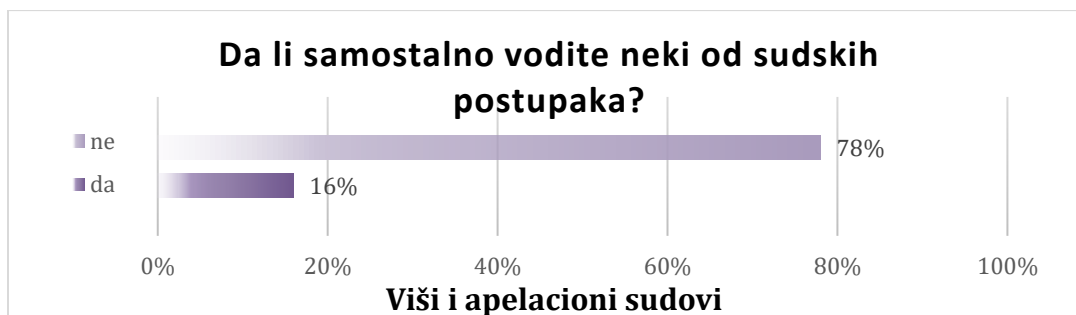
SAMOSTALNO VOĐENJE SUDSKIH POSTUPAKA ILI SPROVOĐENJE RADNJI NA ROČIŠTIMA BEZ ZAKONSKOG OVLAŠĆENJA

Odgovarajući na pitanje samostalnog vođenja postupka, većina anketirani sudijskih pomoćnika (69.74 %) osnovnih sudova naveli su da uglavnom ne vode samostalno neke od sudskih postupaka, niti da sprovede radnje na ročištima.

Ukoliko pak vode samostalno neke od sudskih postupaka, uglavnom su to samostalno vođenje postupka u parničnom i izvršnom postupku, vanparničnim predmetima (ostavinski postupak, postupak lišenja poslovne sposobnosti, postupak za amortizaciju isprave, davanje nasledničke izjave), postupanje u predmetima rehabilitacije, saslušanje stranaka u postupku povodom zamolnice, vođenje pripremnog ročišta, kako u parnici, tako i u krivici.

U višim i apelacionim sudovima, a imajući u vidu složenost postupaka u tim sudovima, situacija je malo drugačija nego u osnovnim sudovima, tako da iz dobijenih odgovora proizilazi da sudijski pomoćnici generalno ne vode samostalno bilo koje postupke, budući da se čak 78% ispitanika tako izjasnilo.

Oni koji vode samostalno postupke u višim i apelacionim sudovima navode sledeće postupke:

- vanparnični predmeti i predmeti rehabilitacije,
- priprema i referisanje predmeta u funkciji sudije izvestioca na većanju,
- saslušanje stranaka povodom zamolnica,
- pripremni postupak u predmetima maloletničke delikvencije i suđenja u Km predmetima,
- vođenje pripremnog postupka, saslušanje.

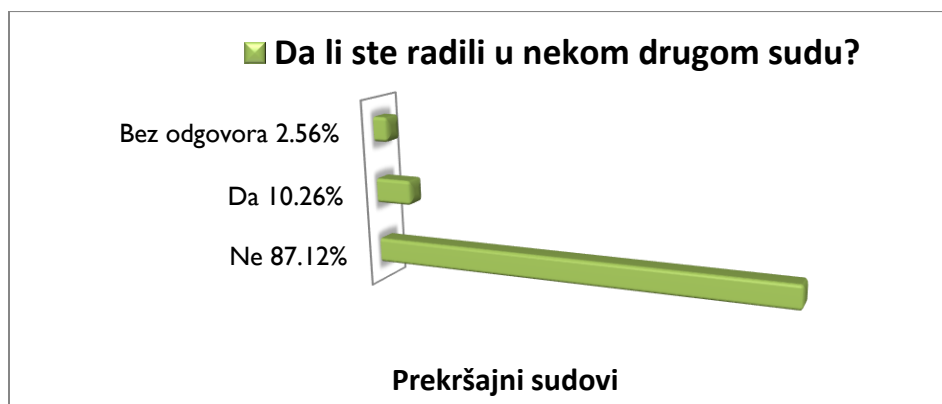
4.4 ANALIZA UPITNIKA ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE PREKRŠAJNIH SUDOVA REPUBLIKE SRBIJE

U daljem tekstu predstavljena je detaljna analiza odgovora koji su dobijeni na osnovu istraživanja sprovedenog putem upitnika među sudijskim pomoćnicima prekršajnih sudova Republike Srbije. Radi lakšeg snalaženja, odgovori su statistički obrađeni i interpretirani prema strukturi upitnika.

Prvo pitanje odnosilo se na prekršajni sud u kojem su sudijski pomoćnici zaposleni. Svrha ovog pitanja bila je da se napravi razlika između sudijskih pomoćnika prema vrsti suda, na sudove opšte i posebne nadležnosti, radi dalje obrade podataka.

MOBILNOST SUDIJSKIH POMOĆNIKA

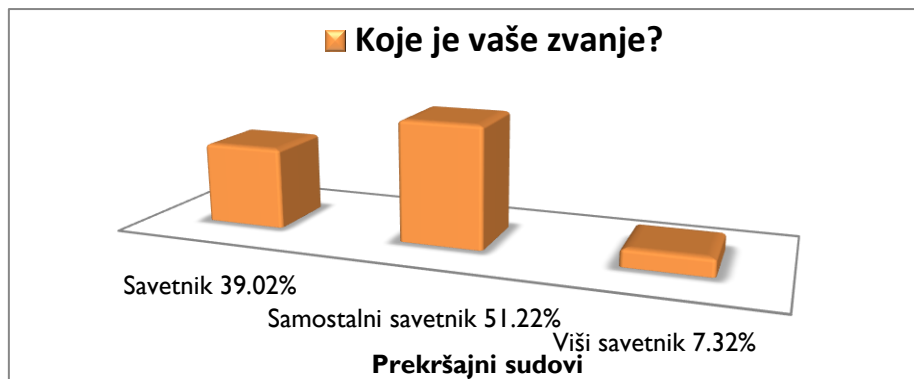
Na pitanje koje se odnosilo na mobilnost sudijskih pomoćnika (*Da li ste radili u nekom drugom sudu?*), 87,12% sudijskih pomoćnika je odgovorilo negativno, dok je 10,26% anketiranih radilo kao sudijski pomoćnik u nekom drugom sudu, okružnom i višem sudu, a neki kao tužilački pomoćnici, dok je 2,56% anketiranih bilo bez odgovara. Iz dobijenih odgovora može se zaključiti da zaposlenje u sudovima posebne nadležnosti očigledno utiče na manju mobilnost i premeštaj sudijskih pomoćnika u sudove opšte nadležnosti.

ZVANJA SUDIJSKIH POMOĆNIKA

Prilikom popunjavanja upitnika ispitanici su se o svom zvanju izjašnjavali u smislu Uredbe o razvrstavanju radnih mesta i merilima za opis radnih mesta državnih službenika, iako su zvanja sudijskih pomoćnika određena Zakonom o uređenju sudova. Imajući u vidu upitnik koji je korišćen

za potrebe ove analize, zvanje sudijskog saradnika upodobljava se zvanju savetnika, zvanje višeg sudijskog saradnika upodobljava se zvanju samostalnog savetnika, dok se zvanje savetnika Vrhovnog kasacionog suda i zvanje sudskog savetnika

upodobljavaju zvanju višeg savetnika. Većina sudijskih pomoćnika koja je popunila upitnik nalazi se u zvanju samostalnog savetnika i to 51,22%, zatim 39,02% u zvanju savetnika, 7,32% u zvanju višeg savetnika, a u drugom statusu 2,44% anketiranih sudijskih pomoćnika.

Radi dodatne analize, postavljeno je i pitanje o broju godina koje su sudijski pomoćnici proveli u svakom od navedenih zvanja. Analiza upitnika pokazala je da je 44,12% sudijskih pomoćnika provelo u zvanju savetnika 1-5 godina, dok je 55,88% anketiranih provelo u zvanju savetnika od 6-10 godina. Ovaj podatak ukazuje na okolnost da veliki broj sudijskih pomoćnika u prekršajnim sudovima provodi 6 i više godina u zvanju savetnika.

Dalje, podatak dobijen upitnikom koji se odnosi na broj godina koje sudijski pomoćnici provode u zvanju samostalnog savetnika, pokazao je da je najveći broj onih koji su u ovom zvanju od 1 do 5 godina, i to 60% ispitanih. Čak 40% sudijskih pomoćnika u ovom zvanju provodi od 6 do 10 godina, a što je podatak koji takođe ukazuje na navedenu okolnost da veliki broj sudijskih pomoćnika u prekršajnim sudovima provodi dugo vremena u istom zvanju.

Što se tiče sudijskih pomoćnika u zvanju višeg savetnika, 37,5% ispitanih sudijskih pomoćnika provelo je od 1 do 5 godina u pomenutom zvanju, a čak 62,5 ispitanih provelo je od 6 do 10 godina u zvanju višeg savetnika.

GODINE RADNOG ISKUSTVA SUDIJSKIH POMOĆNIKA U SUDOVIMA

Od ukupnog broja sudijskih pomoćnika, 68,75% je onih koji imaju između 1 i 10 godina radnog iskustva u sudu, i to 31,25% između 1 i 5 godina iskustva i 32,81% između 6 i 10 godina iskustva, dok je čak 26,56% sudijskih pomoćnika sa radnim iskustvom preko 15 godina. Procenat sudijskih pomoćnika koji imaju radnog iskustva manje od 1 godine je 4,69%. Na osnovu ovako dobijenih podataka, u odnosu na sudijske pomoćnike koji rade u sudu u intervalu od 11 do 15 godina i preko 15 godina, bez obzira na zvanje, može se zaključiti da veliki procenat anketiranih, i to 31,25% njih zaista veliki deo svog radnog angažmana provodi isključivo kao sudijski pomoćnik.

OBIM ANGAŽOVANJA SUDIJSKIH POMOĆNIKA PO VRSTI POSLOVA

U pitanju koje se odnosi na obim angažovanja na određenim poslovima, ponuđeni poslovi bili su administrativni poslovi, rad u veću i rad u sudskoj upravi. Ispitanici su dali odgovor koliko procenata svog vremena provode na određenim poslovima (npr. 0%-10% na administrativnim poslovima, 60%-70% na poslovima rada u veću itd).

Analiza upitnika pokazala je da 45,65% sudijskih pomoćnika provodi do 30% svog vremena obavljajući administrativne poslove, a 41,3% sudijskih pomoćnika provodi čak 30%-60% svog vremena obavljajući iste. Takođe, 13,04% anketiranih sudijskih pomoćnika provodi između 60%-100% svog vremena na predmetnim poslovima.

Dalje, u pogledu rada u veću, 56,82% anketiranih izjasnilo se da u proseku 60%-100% svog vremena provodi obavljajući poslove rada u veću, 29,55% ispitanih obavlja ove poslove 30%-60% svog vremena, a 13,64% anketiranih provodi 0%-30% svog vremena obavljajući poslove rada u veću.

Kada je u pitanju angažman sudijskih pomoćnika na poslovima rada u upravi, najveći broj anketiranih sudijskih pomoćnika ne obavlja ove poslove ili ih obavlja u veoma malom obimu i to 61,76% anketiranih.

Analiza navedenih odgovora pokazuje da u pogledu pitanja o vrsti posla koje obavljaju, sudijski pomoćnici u proseku imaju podjednak utrošak vremena na administrativne poslove i na poslove rada u veću, procentualno najveći broj sudijskih pomoćnika zaposlenih u prekršajnim sudovima gotovo da ne obavlja poslove vezane za rad sudske uprave.

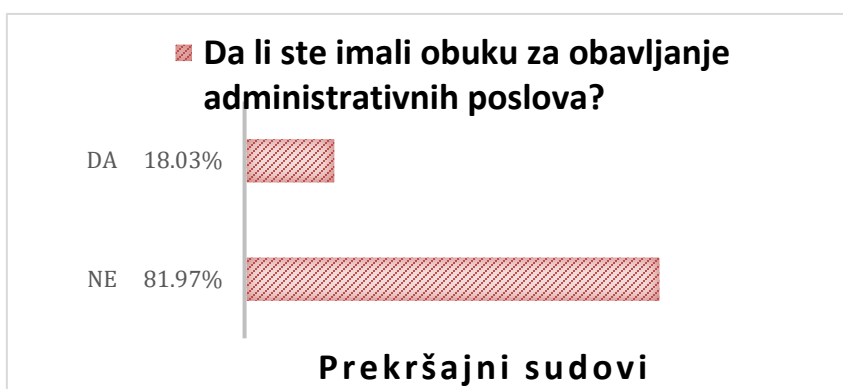
OBIM ANGAŽOVANJA SUDIJSKIH POMOĆNIKA NA ADMINISTRATIVNIM POSLOVIMA

Pitanjem angažovanja na administrativnim poslovima obuhvaćeni su poslovi zavođenja predmeta u knjige, komunikacije sa drugim organima, razvrstavanja i ulaganja pošte, izdavanja naloga računovodstvu, davanja naloga za postupanje pisarnici i unošenja podataka u SIPRES aplikaciju.

Anketa je pokazala da svi sudijski pomoćnici prosečno podjednako vremena provode unoseći podatke u aplikaciju SIPRES, odnosno da nema velikih odstupanja kada je u pitanju utrošak radnog vremena izražen u procentima od strane sudijskih pomoćnika. Dalje, najveći broj anketiranih sudijskih pomoćnika uopšte ne obavlja ili obavlja u veoma malom procentu (0-10%) poslove razvrstavanja pošte, izdavanja naloga računovodstvu i poslove davanja naloga za postupanje pisarnici. Poslovi zavođenja predmeta takođe pokazuju ujednačen utrošak vremena među anketiranim sudijskim pomoćnicima, dok ne mali broj anketiranih sudijskih pomoćnika provodi od 10% do 20% svog vremena na poslovima komunikacije sa drugim organima.

OBUKE SUDIJSKIH POMOĆNIKA ZA OBAVLJANJE ADMINISTRATIVNIH POSLOVA

Od ukupnog broja anketiranih, samo 18,03% sudijskih pomoćnika navelo je da je imalo obuku za obavljanje administrativnih poslova, i to za rad u pisarnici od strane zaposlenih u pisarnici suda, zatim za postupke javnih nabavki, a najveći broj pozitivnih odgovora

odnosio se na obuku za korišćenje aplikacije SIPRES, dok skoro 82% anketiranih sudijskih pomoćnika nije pohađalo ni jednu obuku za obavljanje administrativnih poslova.

OBIM ANGAŽOVANJA SUDIJSKIH POMOĆNIKA NA POSLOVIMA RADA U VEĆU

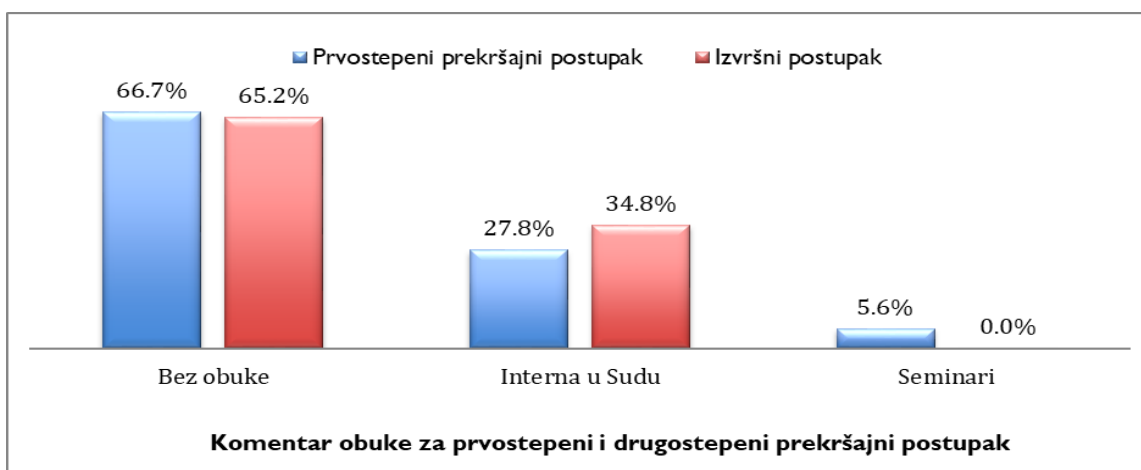
Poslovi rada u veću odnose se na prisustvovanje suđenjima, učestvovanje u suđenjima/vođenje postupka, odlaganje suđenja, prethodno ispitivanje zahteva za pokretanje prekršajnog postupka i zahteva za sudsko odlučivanje, izradu meritornih odluka, izradu procesnih odluka i proučavanje sudske prakse za potrebe izrade odluka. U okviru rada u veću, generalno gledano, svi anketirani sudijski pomoćnici zaposleni u prekršajnim sudovima Republike Srbije na poslovima rada u veću, obavljaju sve navedene potkategorije. Od toga, u odnosu na procenete, ujednačeno je postupanje u pogledu donošenja meritornih odluka, dok u pogledu učestvovanja u suđenjima i izrade procesnih odluka najveći broj anketiranih sudijskih pomoćnika učestvuje u obimu 10-40% svog vremena. Dalje analiza upitnika pokazala je da najviše anketiranih sudijskih pomoćnika gotovo da i ne obavlja poslove proučavanja sudske prakse za potrebe izrade odluka, poslove prethodnog ispitivanja zahteva za pokretanje prekršajnog postupka i zahteva za sudsko odlučivanje (0%-10% radnog vremena).

MATERIJE KOJE SUDIJSKI POMOĆNICI OBAVLJAJU U OKVIRU POSLOVA RADA U VEĆU

Materije koje su obuhvaćene ovim pitanjem bile su prvostepeni prekršajni postupak, drugostepeni prekršajni postupak i izvršni postupak.

Kada su u pitanju poslovi rada u veću vezani za prvostepeni prekršajni postupak, 40,43% sudijskih pomoćnika obavljalo je ove poslove od 1 do 5 godina, a 51,06% njih više od 5 godina. Što se tiče izvršnog postupka, može se reći da je u praksi specijalizacija sudija za rad u izvršnom odeljenju dovela i do jednog oblika specijalizacije sudijskih pomoćnika, pa tako čak 52,38 % ispitanih sudijskih pomoćnika prekršajnih sudova postupa u izvršnom postupku u period od 1 do 5 godina.

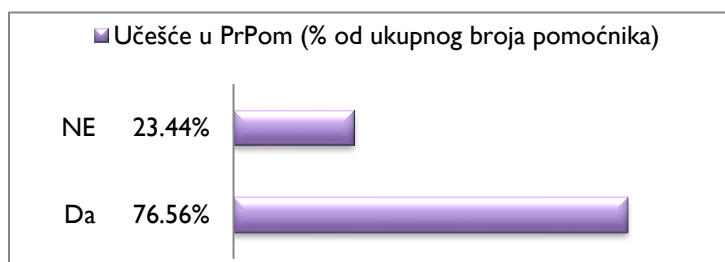
Od navedenog broja, obuku za obavljanje poslova u prvostepenom i drugostepenom prekršajnom postupku, anketirani sudijski pomoćnici imali su ili interno u sudu ili na seminaru, dok se najveći broj sudijskih pomoćnika izjasnio da se ovom materijom bavi bez ikakve obuke.

POSLOVI SUDIJSKIH POMOĆNIKA U SPECIFIČNIM MATERIJAMA U PREKRŠAJNOM POSTUPKU

U okviru ovog pitanja kao materije su navedene Pr, Pr1 i Pr2 (predmeti u kojima prekršajni sudovi sude u prvom stepenu), Prm (predmeti u kojima se prekršajni postupak vodi prema maloletnicima), PrPom (zamolnice upućene od strane drugog prekršajnog suda za pružanje pravne pomoći), lpr, lpr1, lpr2 i lpr3 (predmeti izvršenja po pravnosnažnim i izvršnim odlukama prekršajnih sudova, predmeti izvršenja koje sprovode prekršajni sudovi po konačnim i izvršnim rešenjima organa uprave i predmeti izvršenja koje sprovode prekršajni sudovi po konačnom i izvršnom prekršajnom nalogu), lprv (predmeti veća prekršajnog suda koji odlučuju u drugom stepenu po prigovoru na rešenje o izvršenju), Prž, Prž1 i Prž2 (predmeti Prekršajnog apelacionog suda koji po žalbama odlučuje u drugom stepenu), Pržm (predmeti Prekršajnog apelacionog suda koji po žalbama maloletnih učinilaca prekršaja odlučuje u drugom stepenu), Pržu (predmeti Prekršajnog apelacionog suda koji po žalbama na rešenje organa uprave - Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki i odlučuje u drugom stepenu), Psd (predmeti Prekršajnog apelacionog suda u kojima odlučuje o sukobu nadležnosti i prenošenju nadležnosti prvostepenih prekršajnih sudova) i Prži (predmeti Prekršajnog apelacionog suda koji odlučuje po žalbama na rešenje o zameni novčane kazne u kaznu zatvora).

Rezultati dobijeni upitnikom pokazali su da najveći broj sudijskih pomoćnika podjednako postupaju u predmetima Pr kao predmetima u kojima prekršajni sudovi sude u prvom stepenu, i predmetima PrPom. Takođe, analizom odgovora iz upitnika može se zaključiti da sudijski pomoćnici u veoma malom broju postupaju u drugom stepenu, što u odnosu na postupke koji se vode pred Prekršajnim apelacionim sudom nije sporno, jer su ovim upitnikom obuhvaćeni samo sudijski pomoćnici prvostepenih prekršajnih sudova. Dalje, može se zapaziti da je određeni broj sudijskih pomoćnika naveo da postupaju u procentu od 90-100% u predmetima lpr, lpr1, lpr2 i lpr3, odnosno u izvršnim predmetima. Izvršni postupak (lpr, lpr1, lpr2 i lpr3) podrazumeva izradu rešenja o zameni neplaćene novčane kazne izrečene presudom suda ili prekršajnim nalogom organa uprave u kaznu zatvora (npr. prekršajni nalozi koje izdaju Ministarstvo unutrašnjih poslova i Komunalna policija), praćenje postupanja po predmetima u izvršnom postupku koji su zavedeni u elektronski upisnik lpr, kao i drugi poslovi u vezi sa izvršenjem. Isto tako, čak 12,5% anketiranih sudijskih pomoćnika postupaju u predmetima u kojima se prekršajni postupak vodi prema maloletnicima. Što se tiče angažovanja u PrPom predmetima, analiza upitnika pokazala je da 76,56% sudijskih pomoćnika postupaju u istima.

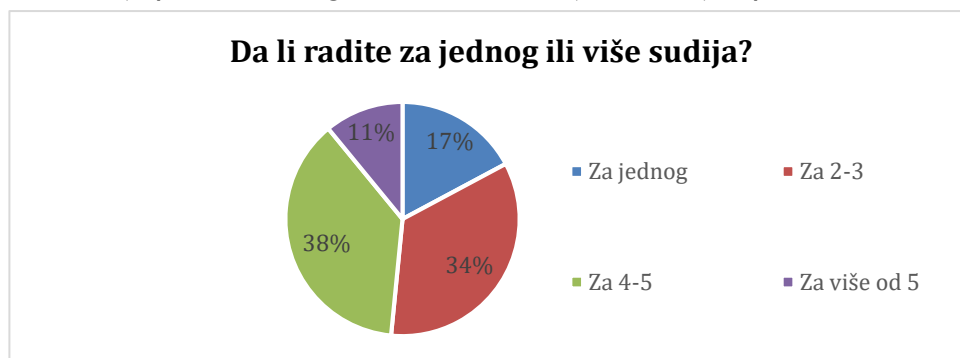

U praksi prekršajnih sudova, sudijski pomoćnici uzimaju izjave na zapisnik u predmetima u kojima prekršajni sud postupuje kao zamoljeni sud od strane mesno nadležnog suda, nakon čega se predmet vraća mesno nadležnom sudu na dalje postupanje.

BROJ SUDIJA ZA KOJE SUDIJSKI POMOĆNICI RADE

Od ukupnog broja anketiranih sudijskih pomoćnika, 82,82% njih naveo je da radi za više sudija, i to 10,94% naveo je da radi za više od petoro sudija, 37,5% za četvoro i petoro sudija, 34,38% za dvoje i troje sudija, a sve kako je prikazano na grafikonu. Takođe, jedan sudijski pomoćnik naveo je da radi za čak 14 sudija, dok je jedan sudijski pomoćnik naveo da radi za 15 sudija, pa je pretpostavka da ovi pomoćnici zapravo obavljaju poslove za sve sudije prekršajnog suda u kojem rade.

Shodno navedenom, evidentno je da veoma veliki broj sudijskih pomoćnika radi za više sudija, a veoma mali broj (17,19%) za jednog sudiju.

OBIM ANGAŽOVANJA SUDIJSKIH POMOĆNIKA NA POSLOVIMA U SUDSKOJ UPRAVI

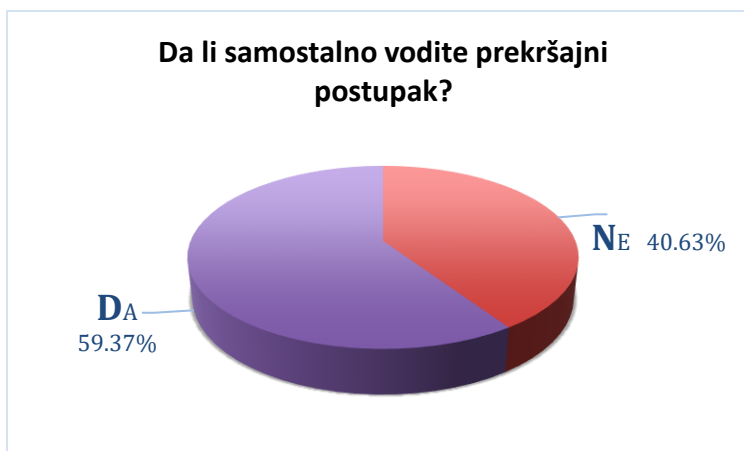
Kada su u pitanju poslovi u sudskoj upravi prekršajnih sudova koje sudijski pomoćnici obavljaju, isti su definisani na sledeći način: član komisije za prijem u radni odnos, postupanje po zahtevima za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, postupanje po prijavama za zaštitu od uznemiravanja, postupanje po Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti, član disciplinske komisije, rad u radnim grupama za izmenu propisa/rad na projektima suda, postupanje po predstavkama i pritužbama građana, poslovi menadžera suda, poslovi portparola suda, poslovi sekretara suda, poslovi u vezi sa javnim nabavkama, poslovi vezani za postupak unutrašnjeg uzbunjivanja, postupak po osnovu zahteva za suđenje u razumnom roku.

Najveći broj sudijskih pomoćnika angažovanih na poslovima u sudskoj upravi obavlja poslove sekretara suda i poslove u vezi sa javnim nabavkama, te postupa po zahtevima za slobodan pristup informacijama od javnog značaja. Poslove menadžera suda obavlja jedan sudijski pomoćnik u procentu od 90-100% vremena, kao i poslove vezane za postupak unutrašnjeg uzbunjivanja. Ostali dobijeni podaci ukazuju da je, generalno gledano, od ukupnog broja anketiranih sudijskih pomoćnika, mali broj njih angažovan na poslovima u sudskoj upravi.

Od ostalih poslova koje obavljaju u okviru poslova sudske uprave, jedan sudijski pomoćnik naveo je (bez detaljnijeg preciziranja) da 100% svog vremena u okviru poslova sudske uprave obavlja poslove komunikacije sa ministarstvom odbrane.

SAMOSTALNOST U VOĐENJU PREKRŠAJNOG POSTUPKA BEZ OBZIRA NA ZAKONSKO OVLAŠĆENJE

Bez obzira na nepostojanje zakonskog ovlašćenja, sudijski pomoćnici su se izjašnjavali na pitanje da li u svom svakodnevnom radu imaju priliku da samostalno vode prekršajni postupak ili da u nekom segment aktivno učestvuju u vođenju postupka. Od anketiranih sudijskih pomoćnika njih 59,37% naveo je da ne vodi prekršajni postupak samostalno.

Od 40,63% sudijskih pomoćnika koji su naveli da samostalno vode prekršajni postupak ili preduzimaju pojedine radnje na ročištima, u odnosu na materiju prekršaja naveli su postupke iz oblasti saobraćaja, javnog reda i mira ili na sve postupke bez obzira na materiju. Od radnji koje samostalno preduzimaju, sudijski pomoćnici naveli su saslušanje stranaka, suočenje, uzimanje izjava na zapisnik, sve procesne radnje do donošenja meritorne odluke. Takođe, jedan od dodatnih odgovora anketiranog sudijskog pomoćnika bio je i da su sudije stanovišta da sudijski pomoćnici ne treba samostalno da vode postupak.

5. ZAKLJUČCI I PREPORUKE SA KATALOGOM POSLOVA KOJE BI MOGLI DA OBAVLJAJU SUDIJSKI POMOĆNICI U PRAVOSUDNOM SISTEMU REPUBLIKE SRBIJE

Najznačajniji deo projekta predstavlja izrada Kataloga poslova koje bi mogli da obavljaju sudijski pomoćnici u pravosudnom sistemu Republike Srbije. U ovom dokumentu izneti su predlozi poslova iz pojedinih postupaka koje bi sudijski pomoćnici mogli da preuzmu, a koji se baziraju na podacima dobijenih analizom Upitnika i iz neformalnih razgovora sa predsednicima sudova i predstavnicima sudske uprave, sudijama i sudijskim pomoćnicima.

Pored predloga poslova koje bi mogli da obavljaju sudijski pomoćnici, projektni tim se bavio i povezanom temom postepenog prelaska/napredovanja sudijskih pomoćnika iz jednog statusa u drugi. Ovo pitanje je prevashodno obrađeno iz razloga što su sudijski pomoćnici i sudije tokom razgovora izneli da ne postoji transparentan i ujednačen sistem napredovanja iz jednog zvanja u više zvanje, niti sistem preuzimanja sudijskih pomoćnika od strane sudova više instance.

Svi sudijski pomoćnici bi svoju karijeru trebalo da započnu u osnovnom sudu, kako bi se susreli sa svim materijama i upoznali sa načinom rada i funkcionisanja sudova najšire nadležnosti sa najvećim brojem predmeta. Imajući u vidu da će određen broj sudijskih pomoćnika postati sudije osnovnih sudova, neophodno je da imaju prethodno iskustvo rada u ovim sudovima.⁸ Sa druge strane, tako bi se odredila i ista početna tačka od koje kreće ocenjivanje rada svih sudijskih pomoćnika i praćenje njihovog rada tokom prve tri godine u zvanju.

U tabeli koja sledi predstavljene su četiri kategorije sudijskih pomoćnika koje su definisane na osnovu prethodno sprovedene analize. Shodno tako sprovedenoj kategorizaciji trebalo bi da se napreduje iz I kategorije u II, iz II u III, iz III u IV. Na ovaj način bi se izbegla mogućnost preskakanja određenih kategorija, odnosno netransparentnog napredovanja.

Prilikom određivanja kategorija, projektni tim se nije držao klasične podele zvanja sudijskih pomoćnika definisanog članom 59. Zakona o uređenju sudova, imajući u vidu da već sada ne odgovaraju potrebama prakse, stvaraju konfuziju i često se ni ne koriste, imajući u vidu da su upodobljena zvanjima iz Zakona o državnim službenicima i Uredbi o razvrstavanju radnih mesta i merilima za opis radnih mesta državnih službenika.⁹ Zadatak imenovanja navedenih zvanja ostavljen je budućim radnim grupama koje će postaviti jedinstveni pravosudni sistem nakon usvajanja amandmana na Ustav Republike Srbije i odrediti položaj sudijskih pomoćnika u njemu. Dakle, kroz sprovedenu analizu dosadašnje prakse, definisane su sledeće kategorije sudijskih pomoćnika na osnovu radnog staža u sudu i samostalnosti u obavljanju poslova:

⁸ 42% sudijskih pomoćnika viših i apelacionih sudova nema iskustva rada u osnovnim sudovima.

⁹ Uredbe o razvrstavanju radnih mesta i merilima za opis radnih mesta državnih službenika ("Sl. glasnik RS", br. 117/2005, 108/2008, 109/2009, 95/2010, 117/2012, 84/2014, 132/2014, 28/2015, 102/2015 i 113/2015)

KATEGORIJA	SUD		
	OSNOVNI	VIŠI	APELACIONI
I KATEGORIJA Do 3 godine rada u statusu sudijskog pomoćnika	Vreme potrebno za primarnu procenu rada sudijskih pomoćnika i osnovnu obuku, kao i upoznavanje rada i funkcionisanja suda	NEMA POTREBE ZA NJIHOVIM ANGAŽOVANJEM	
II KATEGORIJA Od 3 do 5 godina rada u statusu sudijskog pomoćnika	Preuzimanje poslova u zahtevnijim materijama i samostalno vođenje komplikovanijih postupaka u kome sudijski pomoćnici mogu da postupaju		
III KATEGORIJA Od 5 do 8 godina rada u statusu sudijskog pomoćnika	Preuzimanje rada u najtežim materijama i samostalno vođenje i najkomplikovanijih postupaka u kojima sudijski pomoćnici mogu da postupaju		
IV KATEGORIJA Preko 8 godina rada u statusu sudijskog pomoćnika	NEMA POTREBE ZA NJIHOVIM ANGAŽOVANJEM	Sudijski pomoćnici sa velikim iskustvom u svim materijama, koji svojim znanjem mogu da pomognu u rešavanju najtežih sudskih postupaka u drugostepenim sudovima i ujednačavanju sudske prakse	

5.1 KATALOG MOGUĆIH POSLOVA U SVAKOJ OD MATERIJAMA ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE OSNOVNIH, VIŠIH I APELACIONIH SUDOVA

Imajući u vidu da je pregled osnovnih poslova sudijskih pomoćnika detaljno prikazan u okviru poglavlja "Katalog poslova sudijskih pomoćnika", a koji se odnose na poslove definisane Zakonom o uređenju sudova i Sudskim poslovnikom, u ovom delu se isti neće ponavljati.

U katalogu je dat predlog mogućih poslova sudijskih pomoćnika za svaki od sudova i za svaku od IV kategorije sudijskih pomoćnika, u skladu sa godinama iskustva na poziciji sudijskog pomoćnika. Radi bolje preglednosti, za svaku kategoriju nakon prve kategorije, dati su samo novi poslovi koji se tada prvi put daju u rad sudijskim pomoćnicima, dok se postupanje u svim onim poslovima koji su predviđeni za niže kategorije podrazumevaju. Primera radi, ukoliko je sudijskim pomoćnicima sa manje od tri godine iskustva data mogućnost da samostalno odlažu ročišta, isti posao može obavljati i sudijski pomoćnik sa iskustvom dužim od 5 godina na poslovima sudijskog pomoćnika.

	OSNOVNI SUD	VIŠI SUD	APELACIONI SUD
I KATEGORIJA Do 3 godine rada u statusu sudijskog pomoćnika	Građanski postupak: <ul style="list-style-type: none"> - samostalno odlaganje ročišta; - samostalno rešavanje pošte. 		
	Vanparnični postupak: <ul style="list-style-type: none"> - kompletno vođenje (postupanje) svih vanparničnih postupaka osim: <ul style="list-style-type: none"> ▪ postupka lišenja poslovne sposobnosti; ▪ postupka uređenja upravljanja i korišćenja zajedničke stvari; ▪ postupka deobe zajedničkih stvari i ▪ postupka uređenja međa. 		
	Izvršni postupak: <ul style="list-style-type: none"> - kompletno vođenje postupka izvršenja na osnovu izvršne isprave. 		
	Ostali postupci: <ul style="list-style-type: none"> - vođenje postupaka zaštite prava na suđenje u razumnom roku. 		
	Sudska uprava: <ul style="list-style-type: none"> - rad za potrebe sudske uprave do 30% radnog vremena; - pružanje informacija od javnog značaja po zahtevima građana; - postupanje po Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti. 		
	Krivični postupak: <ul style="list-style-type: none"> - vođenje ročišta za priznanje krivičnog dela za dela za koja je predviđena kazna zatvora do 5 godina – sporazum o priznanju krivice. 		

II KATEGORIJA Od 3 do 5 godine rada u statusu sudijskog pomoćnika	Ostavinski postupak: <ul style="list-style-type: none"> - samostalno vođenje ostavinskog postupka.¹⁰ 		
	Izvršni postupak: <ul style="list-style-type: none"> - kompletno vođenje izvršnog postupka na osnovu verodostojne isprave. 	Izvršni postupak: <ul style="list-style-type: none"> - odlučivanje u drugostepenom postupku po žalbi na odluke u postupcima izvršenja na osnovu izvršne isprave. 	
	Ostali postupci: <ul style="list-style-type: none"> - vođenje postupka oduzimanja imovine proistekle iz krivičnog dela; - priznanje strane sudske isprave; - pravna pomoć; - vođenje postupaka za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku; - vođenje postupaka medijacije - donošenje odluke; - vođenje postupaka za izdavanje apostila - donošenje rešenja; - vođenje krivičnih postupaka pred vanparničnim većem (rad u KV veću). 	Ostali postupci: <ul style="list-style-type: none"> - vođenje postupaka po tužbama protiv novinara i medija na osnovu Zakona o javnom informisanju i medijima; - postupanje u postupcima za rehabilitaciju lica. 	
	Sudska uprava: <ul style="list-style-type: none"> - rad za potrebe sudske uprave do 50% radnog vremena. 		
	Krivični postupak: <ul style="list-style-type: none"> - uzimanje izjava u toku postupka za dela za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 5 godina; - vođenje ročište za izricanje krivične sankcije predviđeno za krivična dela za koje je propisana kazna zatvora do 5 godina. 		

¹⁰ Uključujući i davanje negativne nasledne izjave, potpisivanje zapisnika i odluka.

<p>III KATEGORIJA Od 5 do 8 godina rada u statusu sudijskog pomoćnika</p>	<p>Vanparnični postupak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vođenje zahtevnijih vanparničnih postupaka i to: <ul style="list-style-type: none"> ▪ postupka lišenja poslovne sposobnosti; ▪ postupka uređenja upravljanja i korišćenja zajedničke stvari; ▪ postupka deobe zajedničkih stvari i ▪ postupka uređenja međa. 	<p>Gradanski postupak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vođenje drugostepenog postupka po žalbi na odluke u sporovima male vrednosti - isključivo za novčana potraživanja i izdavanje platnih naloga. 	<p>Krivični postupak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vođenje postupka po žalbi protiv odluka donetih po predlogu da se osuđeno m kome je izrečena kazna zatvora do 1 godine, kazna izvrši bez napuštanja prostorija u kojima osuđeni stanuje.
	<p>Priprema i referisanje predmeta u svojstvu sudije izvestioca na većanju.</p>		
	<p>Sudska uprava:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rad za potrebe sudske uprave do 70% radnog vremena; - overa isprava namenjenih upotrebi u inostranstvu, - obavljanje posla sekretara suda. 		
<p>Krivični postupak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzimanje izjava u toku postupka za dela za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora preko 5 godina; - vođenje ročište za izricanje krivične sankcije predviđeno za krivična dela za koje je propisana kazna zatvora preko 5 godina. 			

IV KATEGORIJA Preko 8 godina rada u statusu sudijskog pomoćnika		Bavljenje sudskom praksom i izrada Biltena sudske prakse radi ujednačavanja prakse na nacionalnom nivou. Sudska uprava: <ul style="list-style-type: none"> - rad za potrebe sudske uprave do 100% radnog vremena; - poslovi nadzora nad radom nižih sudova; - rad u radnim grupama za izradu propisa; - rad na projektima u kojima učestvuje sud.
---	--	---

Pored navođenja poslova koje bi mogli da rade sudijski pomoćnici, navedeni su i poslovi (većinom administrativnim) koje danas obavljaju sudijski pomoćnici, a koji bi trebalo da su u opisu posla zapisničara ili tehničkog osoblja:

- izrada izveštaja za potrebe statistike;
- vođenje internih evidencija o zaduživanju predmeta i unošenje podataka u program AVP;
- određivanje visine sudske takse;
- obavljanje poslova zapisničara,
- izdavanje klauzule pravnosnažnosti/izvršnosti;
- odlučivanje o naknadama za svedoke, stručnjake i prevodioce.

5.1.1 ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Nakon predstavljanja zakonskog okvira, kataloga trenutnih poslova, analize i predstavljanja rezultata upitnika, te sačinjavanja kataloga poslova koje bi mogli da obavljaju sudijski pomoćnici, mogu se doneti zaključci i dati predlozi za dalji rad u cilju unapređenja položaja sudijskih pomoćnika u osnovnim, višim i apelacionim sudovima u Republici Srbiji.

Narodna skupština Republike Srbije bi u narednom periodu trebala da usvoji amandmane na Ustav Republike Srbije, nakon čega se očekuje intenzivan rad kako Vlade Republike Srbije, tako i zakonodavnog odbora Narodne skupštine Republike Srbije, na donošenju novih ili izmeni i dopuni postojećih zakona i podzakonskih akata. Upravo je ovo trenutak koji treba iskoristiti za izmenu položaja sudijskih pomoćnika i precizno definisanje njihove nadležnosti i odgovornosti.

Glavni zaključak je da se mora stvoriti zakonodavni okvir koji sudijskim pomoćnicima daje mogućnost da na transparentan način započnu rad u određenom zvanju kroz objektivni sistem izbora baziranog na rezultatima rada u statusu pripravnika. Da bi se poboljšao njihov rad potrebno je osmisliti kontinuiranu edukaciju koja ne sme biti bazirana samo na internoj obuci unutar suda (na šta ukazuju rezultati Upitnika) i na edukaciji Pravosudne akademije. Edukacija mora biti obogaćena dodatnim sadržajima od strane civilnog sektora i to u svim oblastima, ne samo strogo pravnim.

Imajući u vidu da sudijski pomoćnici predstavljaju veoma bitan faktor u radu sudova, njihov status bi trebao da bude regulisan posebnim zakonom, izvan okvira Zakona o državnim službenicima, a nadzorno telo koje će pratiti generacije novih sudijskih pomoćnika i unapređivati njihov rad i položaj treba da bude Visoki savet sudstva.

Analiza poslova sudijskih pomoćnika sprovedena putem neformalnih razgovora i popunjavanjem Upitnika ukazuje da sudijski pomoćnici uveliko učestvuju u vođenju sudskih postupaka, samostalno vode celokupne predmete i postupaju u svim fazama pojedinih postupaka, iako zakonodavni okvir to ne dozvoljava.

Kako bi se njihov položaj i rad učinio transparentnim, vidljivim i merljivim, jedno od mogućih rešenja je da se sudijski pomoćnici podele u kategorije prema vremenu koje su proveli u određenom statusu, te da oni koji imaju dovoljno iskustva da budu birani za sudije imaju mogućnost sasmostalnijeg postupanja u nekim od postupka, a da se onima koji imaju više od 5 godina iskustva i ispunjavaju uslov za sudiju višeg suda, pruži prilika da kompletno postupaju u određenim postupcima: sporovima male vrednosti, svim vanparničnim postupcima, obavljanje određenih radnji u postupku...

Zakonodavac je predvideo formiranje prethodnih odeljenja u sudovima Republike Srbije u okviru kojih se u praksi raspoređuju najiskusniji sudijski pomoćnici, koji kroz zajednički rad stiču dodatno iskustvo i ujednačavaju sudsku praksu. Imajući u vidu da su u malom broju sudova formirana pripremna odeljenja, preporuka je da sudovi počnu da formiraju takva odeljenja i prate njihov rad, kako bi se videlo da li takav način organizacije daje rezultat u praksi.

S obzirom na veliki broj nerešenih predmeta u sudovima, možda je opravdano razmišljati o opciji da svaki sudija u sudu koji ima broj predmeta preko republičkog proseka, dobije svog pomoćnika. Ovo može biti i privremeno ili pilot rešenje čiji bi se rezultati pratili u praksi. Interesantno bi bilo razmišljati o nekom novom modelu raspodele poslova sudijskim pomoćnicima kojim bi se odredio postupak/ deo postupka / pojedinačna ročišta / radnje koje mogu samostalno voditi sudijski pomoćnici. Radi ostvarivanja planova za unapređenje efikasnosti rada pravosuđa, Visoki savet sudstva bi mogao zakonom biti ovlašćen da svake godine odredi postupke/delove postupaka/pojedinačna ročišta ili radnje koje mogu samostalno voditi sudijski pomoćnici, vodeći računa o tome da: postoji veliki broj istovrsnih predmeta i već oformljena sudska praksa, da navede specifične postupke (primer: SOVA predmeti, dečiji vrtići...) u kojima bi sudijski pomoćnici iz kategorija III i IV mogu samostalno postupati.

5.2 KATALOG MOGUĆIH POSLOVA ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE PREKRŠAJNIH SUDOVA

U katalogu je dat predlog mogućih poslova sudijskih pomoćnika prekršajnih sudova za svaku od 3 kategorije sudijskih pomoćnika, i to do 3 godine rada u statusu sudijskog pomoćnika, od 3 do 5 godina rada u statusu sudijskog pomoćnika i preko 5 godina rada u statusu sudijskog pomoćnika. Treba napomenuti da se određeni poslovi obavljaju u svim navedenim kategorijama, kao i da nije pravljena razlika u odnosu na materiju postupanja u veću (saobraćajni prekršaji, prekršaji iz oblasti

javnog reda u mira, prekršaji iz oblasti nasilja u porodici i nasilja na sportskim priredbama, inspekcijski prekršaji, antikorupcijski i slično), s obzirom na okolnost da nije izvršeno ponderisanje predmeta u prekršajnoj materiji, niti specijalizacija sudija za određene oblasti, osim postojanja izvršnih odeljenja u nekim prekršajnim sudovima u Republici Srbiji.

<p>I KATEGORIJA Do 3 godine rada u statusu sudijskog pomoćnika</p>	<p>Poslovi rada u veću (do 50% radnog vremena):</p> <ul style="list-style-type: none"> - donošenje rešenja o troškovima prekršajnog postupka; - donošenje rešenja o troškovima nagrade i nužnih izdataka branilaca; - donošenje odluka o odlaganju ročišta; - sačinjavanje službenih beleški i zabeleški saopštenja učinjenih putem telefona. <p>Administrativni poslovi (do 50% radnog vremena):</p> <ul style="list-style-type: none"> - poslovi u vezi sa novim načinom dostavljanja sudskih pismena - SI koverta; - poslovi u vezi isticanja pismena na oglasnu tablu suda; - poslovi u vezi elektronskog vođenja predmeta - unos podataka u SIPRES program, izmene i brisanje podataka.
<p>II KATEGORIJA Od 3 do 5 godina rada u statusu sudijskog pomoćnika</p>	<p>Poslovi rada u veću:</p> <ul style="list-style-type: none"> - donošenje rešenja o spajanju i razdvajanju postupka; - donošenje rešenja o prekidu postupka; - donošenje rešenja o stvarnoj i mesnoj nenadležnosti suda za postupanje; - donošenje rešenja o troškovima prekršajnog postupka; - donošenje rešenja o troškovima nagrade i nužnih izdataka branilaca; - donošenje odluka o odlaganju ročišta; - sačinjavanje službenih beleški i zabeleški saopštenja učinjenih putem telefona. <p>Poslovi u postupku izvršenja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praćenje rokova za postupanje; - izrada i ekspedovanje dopisa Narodnoj banci Srbije, ustanovama za izvršenje sankcija, odseku Ministarstva pravde za sprovođenje kazne rada u javnom interesu; - izrada obaveštenja podnosiocu zahteva za pokretanje prekršajnog postupka o izrečenim zaštitnim merama i kaznenim poenima; - izrada zahteva drugim prekršajnim sudovima za izvršenje zamolnim putem, - izrada propratnih akata; - komunikacija sa osnovnim sudovima i izvršiteljima u svrhu izvršenja troškova postupka. <p>Administrativni poslovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poslovi u vezi sa novim načinom dostavljanja sudskih pismena - SI koverta; - poslovi u vezi isticanja pismena na oglasnu tablu suda; - poslovi u vezi elektronskog vođenja predmeta - unos podataka u SIPRES program, izmene i brisanje podataka.

	<p>Sudska uprava (rad za potrebe sudske uprave do 50% radnog vremena):</p> <ul style="list-style-type: none"> - samostalno postupanje po zakonima kojima je to već propisano: <ul style="list-style-type: none"> - Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, - Zakon o zaštiti podataka o ličnosti, - Zakon o zaštiti uzbunjivača, - Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku; - sprovođenje pojedinih radnji u vezi sa pritužbama i predstavkama prispelim u sud: <ul style="list-style-type: none"> zavođenje u odgovarajući upisnik, izrada naloga postupajućem sudiji čiji rad je predmet pritužbe ili predstavke, izrada naloga pisarnici suda u vezi sa pritužbama ili predstavkama, analiza navoda iz pritužbe, izrada nacрта obaveštenja podnosiocu pritužbe/predstavke, izrada nacрта akta kojim se nalažu mere za postupanje, ekspedovanje obaveštenja, obaveštavanje nadležnih organa o osnovanosti pritužbe, razvođenje i arhiviranje predmeta sudske uprave oformljenih po pritužbama i predstavkama.
<p>III KATEGORIJA Preko 5 godina rada u statusu sudijskog pomoćnika</p>	<p>Poslovi rada u veću:</p> <ul style="list-style-type: none"> - donošenje rešenja o spajanju i razdvajanju postupka; - donošenje rešenja o prekidu postupka; - donošenje rešenja o stvarnoj i mesnoj nenadležnosti suda za postupanje; - donošenje rešenja o troškovima prekršajnog postupka; - donošenje rešenja o troškovima nagrade i nužnih izdataka branilaca; - donošenje odluka o odlaganju ročišta; - sačinjavanje službenih beleški i zabeleški saopštenja učinjenih putem telefona. <p>Poslovi u postupku izvršenja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praćenje rokova za postupanje; - izrada i ekspedovanje dopisa Narodnoj banci Srbije, ustanovama za izvršenje sankcija, odseku Ministarstva pravde za sprovođenje kazne rada u javnom interesu; - izrada obaveštenja podnosiocu zahteva za pokretanje prekršajnog postupka o izrečenim zaštitnim merama i kaznenim poenima; - izrada zahteva drugim prekršajnim sudovima za izvršenje zamolnim putem, - izrada propratnih akata; - komunikacija sa osnovnim sudovima i izvršiteljima u svrhu izvršenja troškova postupka. <p>Administrativni poslovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poslovi u vezi sa novim načinom dostavljanja sudskih pismena - SI koverta; - poslovi u vezi isticanja pismena na oglasnu tablu suda; - poslovi u vezi elektronskog vođenja predmeta - unos podataka u SIPRES program, izmene i brisanje podataka.

	<p>Sudska uprava: (rad za potrebe sudske uprave od 50% do 100% radnog vremena):</p> <ul style="list-style-type: none"> - samostalno postupanje po zakonima kojima je to već propisano: <ul style="list-style-type: none"> - Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, - Zakon o zaštiti podataka o ličnosti, - Zakon o zaštiti uzbunjivača, - Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku; - sprovođenje pojedinih radnji u vezi sa pritužbama i predstavkama prispelim u sud: <ul style="list-style-type: none"> zavođenje u odgovarajući upisnik, izrada naloga postupajućem sudiji čiji rad je predmet pritužbe ili predstavke, izrada naloga pisarnici suda u vezi sa pritužbama ili predstavkama, analiza navoda iz pritužbe, izrada nacrta obaveštenja podnosiocu pritužbe/predstavke, izrada nacrta akta kojim se nalažu mere za postupanje, ekspedovanje obaveštenja, obaveštavanje nadležnih organa o osnovanosti pritužbe, razvođenje i arhiviranje predmeta sudske uprave oformljenih po pritužbama i predstavkama.
--	---

5.2.1 ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Imajući u vidu da su prekršajni sudovi sudovi posebne nadležnosti, kao i specifičnost prekršajnog postupka, zaključci i preporuke za prekršajne sudove su posebno izdvojeni.

Omogućavanje mobilnosti sudijskih pomoćnika u pravosudnom sistemu Republike Srbije

Većina sudijskih pomoćnika u prekršajnim sudovima je radila samo u prekršajnim sudovima što znači postojanost i vernost službi i opredeljenost da se karijera gradi u prekršajnim sudovima. Istovremeno to upućuje na zaključak da se radi o licima koja su svoje radno angažovanje u pravosuđu započela i nastavljaju da rade u prekršajnim sudovima, te da imaju nameru da u prekršajnim sudovima provedu radni vek, bilo kao izabrane sudije, bilo kao sudijski pomoćnici. Na ovaj način se dolazi i do specijalizovanih sudijskih pomoćnika za prekršajnoppravnu oblast.

Sa druge strane, rezultat ove analize ukazuje i na to da treba olakšati mobilnost sudijskih pomoćnika kroz sudove različite vrste i stepena nadležnosti, kako bi se omogućilo, onim sudijskim pomoćnicima koji to žele, da se upoznaju i bave različitim pravnim materijama u sudovima.

Redefinisanje normativnog statusa sudijskih pomoćnika

Analiza rezultata Upitnika koja se odnosi na zvanje sudijskih pomoćnika pokazuje je 44,12% sudijskih pomoćnika provelo u zvanju sudijskog saradnika 1-5 godina, dok je 55,88% anketiranih provelo u zvanju sudijskog saradnika od 6-10 godina. Dalje, podatak dobijen upitnikom koji se odnosi na broj godina koje sudijski pomoćnici provode u zvanju višeg sudijskog saradnika, pokazao je da je najveći broj onih koji su u ovom zvanju od 1 do 5 godina, i to 60% ispitanih. Čak 40% sudijskih pomoćnika u ovom zvanju provodi od 6 do 10 godina. Ovi rezultati upućuju na potrebu

potpuno drugačijeg zakonskog definisanja statusa sudijskih pomoćnika koji bi trebalo da budu razvrstani u više različitih zvanja, od postojećih, koja bi omogućila mnogo brže i češće napredovanje u karijeri sudijskih pomoćnika, a što bi nerazdvojno vodilo i njihovom osetnijem materijalnom napredovanju.

Izmena normativnog okvira bi mogla da podrazumeva sprovođenje jedne od sledećih varijanti:

1. donošenje posebnog zakona o sudijskim pomoćnicima ili
2. izmena postojećih propisa koji regulišu položaj sudijskih pomoćnika (Zakon o državnim službenicima, Zakon o sudijama, Zakon o uređenju sudova, Sudski poslovnik).

Efikasnije bi bilo donošenje potpuno novog zakona o sudijskim pomoćnicima kojim bi se u potpunosti uredili status i zvanja sudijskih pomoćnika i izdvojili sudijski pomoćnici iz postojećeg širokog kruga državnih službenika. Drugo rešenje podrazumevalo bi donošenje zakona-omnibusu kojim bi bio definisan položaj pravosudnih službenika, odnosno državnih službenika i nameštenika, s jedne strane, i sudijskih pomoćnika, s druge.

Analiza koja se odnosi na godine iskustva sudijskih pomoćnika u prekršajnim sudovima pokazala je dvojak rezultat. Prvo, najveći broj sudijskih pomoćnika ima u sudu iskustvo između 1 i 10 god. Drugo, veliki broj sudijskih pomoćnika radi više od 11 godina, a posebno više od 15 godina u prekršajnim sudovima. To ukazuje na zaključak da veliki procenat sudijskih pomoćnika ceo svoj radni vek provede u jednom zvanju. Upravo ovako veliki broj tih sudijskih pomoćnika ukazuje na hitnu potrebu detaljnijeg regulisanja njihovog statusa i to izmenom postojećeg normativnog okvira.

Navedeno ukazuje i na činjenicu da dugogodišnjim radom sudijski pomoćnici imaju veliki stepen iskustva i stečenog znanja za obavljanje složenijih poslova u sudu, kao što su: izrada nacrtu sudskih odluka, saslušanje stranaka u postupku, samostalno obavljanje pojedinih poslova iz okvira rada sudske uprave i sl. U tom smislu preporuka je da se pristupi izmeni zakonskog okvira koji reguliše status, položaj i nadležnosti (što znači: ovlašćenja i odgovornosti) sudijskih pomoćnika. Bilo kroz izmenu postojećih propisa (što bi bilo pravilnije i celishodnije), bilo kroz donošenje potpuno novog zakona, potrebno bi bilo razdvojiti status i položaj sudijskih pomoćnika od statusa ostalih državnih službenika. Zbog specifičnosti posla koji obavljaju i činjenice da sudijski pomoćnici spadaju u posebnu, sudsku, granu vlasti u odnosu na većinu ostalih državnih službenika, neophodno je da njihov položaj bude posebno uređen odgovarajućim zakonom i pratećim podzakonskim propisima.

Redefinisanje procesnih ovlašćenja sudijskih pomoćnika

Sumirajući obim angažovanja po vrsti poslova koje sudijski pomoćnici obavljaju utvrđeno je da veliki broj pomoćnika provodi skoro polovinu, a u pojedinim slučajevima i više svog vremena obavljajući administrativne poslove. Iako se iz opisa posla koji obavljaju sudijski pomoćnici ne može u potpunosti isključiti obavljanje administrativnih poslova, što ne bi bilo ni racionalno, rezultati Upitnika pokazuju da je taj obim u ovom trenutku prevelik, a to znači da sudijski pomoćnici u znatnoj meri obavljaju poslove iz delokruga rada administrativnog osoblja u sudu, pre svih referenata pisarnice i zapisničara. Do trenutka kada sudovi, pa i prekršajni sudovi u Republici Srbiji, budu imali optimalnu strukturu zaposlenih, postojaće potreba da određeni deo administrativnih poslova u sudu, pored zaposlenih kojima je to osnovni posao, obavljaju i sudijski

pomoćnici, pa čak u nekim ekstremnim slučajevima i sudije, ali taj obim poslova bi vremenom trebao da bude sve manji, a sudijski pomoćnici treba da budu fokusirani na rad na uskostručnim poslovima zbog kojih su i zaposleni u sudovima. Kako postoje administrativni poslovi koji su vezani za obavljanje sudijske funkcije, može se razmišljati u pravcu prenošenja dela ovih poslova i ovlašćenja na sudijske pomoćnike (npr. poslovi u vezi sa novim načinom dostavljanja sudskih pismena - SI koverta, poslovi u vezi isticanja pismena na oglasnu tablu suda, poslovi u vezi elektronskog vođenja predmeta - unos podataka u SIPRES program, izmene i brisanje podataka). To se takođe može postići izmenom normativnog okvira koji bi trebalo da reguliše njihov status navođenjem da sudijski pomoćnik može administrativne poslove obavljati samo izuzetno u slučaju potrebe.

Izmenom normativnog okvira sudijskim pomoćnicima mogu biti date mogućnosti i ovlašćenja da obavljaju jedan deo posla koji je u opisu posla sudije, istovremeno bi imalo za posledicu angažovanje sudijskih pomoćnika na usko stručnim poslovima koje treba da obavljaju, sa jedne strane, i ostavilo bi više vremena sudijama da se sa više pažnje posvete obavljanju onog dela posla koji je u njihovoj isključivoj nadležnosti (npr. donošenje sudskih odluka).

U odnosu na okvir poslova rada u veću, u prvostepenom prekršajnom i izvršnom postupku koji vode prekršajni sudovi jasno se može uočiti da su se sudijski pomoćnici izjasnili da navedene poslove uglavnom obavljaju bez prethodno sprovedene obuke. Ovakvo stanje nije poželjno, te bi se u narednom periodu trebalo menjati kroz definisanje plana i programa obuke samo za sudijske pomoćnike svih, pa i prekršajnih sudova, za određeni vremenski period (npr. godinu dana). Ta obuka treba da se sprovodi, sa jedne strane, preko Pravosudne Akademije kao institucije osnovane i specijalizovane za obuku u pravosuđu i sa druge strane, u organizaciji strukovnih udruženja, a u saradnji sa odgovarajućim međunarodnim i nacionalnim institucijama i organizacijama, u zavisnosti od teme obuke. Treba raditi na tome da, ako ne mogu svi, što veći broj sudijskih pomoćnika prođe odgovarajuću obuku za obavljanje posla kojim se bavi i kojim će se baviti u budućnosti. Sa podjednakom pažnjom trebalo bi sprovesti obuku kako u odnosu na materiju prekršajnog postupka, tako i u odnosu na materiju izvršenja u prekršajnom postupku. Od svih poslova rada u veću koje su sudijski pomoćnici istakli da obavljaju, treba napraviti razliku između radnji koje se odnose na upravljanje postupkom - procesne odluke i donošenje meritornih odluka. Kako je logično da donošenje meritornih odluka ostane u isključivoj nadležnosti sudija, pojedine radnje koje se odnose na upravljanje postupkom bi mogle da se poveru i u nadležnost i samostalno postupanje sudijskih pomoćnika. U takve poslove donošenja procesnih odluka spadalo bi: donošenje rešenja o spajanju i razdvajanju postupka, rešenja o prekidu postupka, rešenja o stvarnoj i mesnoj nenadležnosti suda za postupanje, rešenja o troškovima prekršajnog postupka, rešenja o troškovima nagrade i nužnih izdataka branilaca, odluka o odlaganju ročišta, sačinjavanje službenih beleški i zabeleški saopštenja učinjenih putem telefona. U postupku izvršenja sudijski pomoćnici bi mogli da obavljaju sledeće poslove: praćenje rokova za postupanje, sačinjavanje i ekspedovanje dopisa Narodnoj banci Srbije, ustanovama za izvršenje sankcija, odseku Ministarstva pravde za sprovođenje kazne rada u javnom interesu, obaveštenja podnosiocu zahteva za pokretanje prekršajnog postupka o izrečenim zaštitnim merama i kaznenim poenima, zahteva drugim prekršajnim sudovima za izvršenje zamolnim putem, preduzimanje radnji u svrhu izvršenja troškova postupka (izrada propratnih akata i komunikacija sa osnovnim sudovima i izvršiteljima)...

Poveravanje poslova sudske uprave sudijskim pomoćnicima

Kada su u pitanju poslovi sudske uprave, sudijski pomoćnici mogu obavljati sledeće: samostalno postupanje po zakonima kojima je to već propisano (Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, Zakon o zaštiti podataka o ličnosti, Zakon o zaštiti uzbunjivača, Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku i sl) i sprovođenje pojedinih radnji u vezi sa pritužbama i predstavkama prispelim u sud (zavođenje u odgovarajući upisnik, izrada naloga postupajućem sudiji čiji rad je predmet pritužbe ili predstavke, izrada naloga pisarnici suda u vezi sa pritužbama ili predstavkama, analiza navoda iz pritužbe, izrada nacrtu obaveštenja podnosiocu pritužbe/predstavke, izrada nacrtu akta kojim se nalažu mere za postupanje, ekspedovanje obaveštenja, obaveštavanje nadležnih organa o osnovanosti pritužbe, razvođenje i arhiviranje predmeta sudske uprave oformljenih po pritužbama i predstavkama).

Određivanje optimalnog broja sudijskih pomoćnika u prekršajnim sudovima

Kad se dodatno analizira i rezultat Upitnika u odnosu na broj sudija za koje sudijski pomoćnici u prekršajnim sudovima rade uočljivo je da oko polovine sudijskih pomoćnika radi za 4 i više sudija, a to ukazuje na nedovoljan broj sudijskih pomoćnika u prekršajnim sudovima, što za posledicu ima činjenicu da jedan sudijski pomoćnik može biti angažovan do 5 radnih dana u mesecu za rad sa jednim sudijom. Kako prekršajni sudovi imaju najveći broj predmeta u radu, posebno u Beogradu i drugim većim gradovima, to je povećana i potreba za angažovanjem većeg broja sudijskih pomoćnika, a sve u cilju efikasnosti rada suda. Nije realno očekivati da sudija u sudu koji je opterećen velikim brojem predmeta u radu i konstatnim velikim prilivom novih predmeta, može u potpunosti odgovoriti obavezama i zadovoljiti propisane kriterijume, kako u odnosu na kvalitet i kvantitet, tako i u odnosu na rokove za donošenje odluka i obavezu suđenja u razumnom roku, ako na raspolaganju uopšte nema sudijskog pomoćnika ili ima pomoćnika svega nekoliko dana mesečno. Iskustva iz pojedinih evropskih pravnih sistema u kojima je angažovan daleko veći broj sudijskih pomoćnika u odnosu na broj sudija pokazuju da to doprinosi efikasnosti i brzini rada, samim tim i ekonomičnosti i smanjenju troškova rada suda. Iako bi naizgled povećanje broja sudijskih pomoćnika u sudovima dovelo do povećanog izdvajanja sredstava iz budžeta, planski i sistemski gledano na duži rok doprinelo bi smanjenju troškova rada sudova i povećanoj efikasnosti rada prikazanoj, između ostalog, kroz veću naplatu kazni i troškova postupka, čime bi se i prevazišli troškovi zapošljavanja novih sudijskih pomoćnika. Ovo se može postići i izostavljanjem sudijskih pomoćnika iz kruga lica za koje važi zabrana zapošljavanja u javnom sektoru.

Usklađivanje sistema odgovornosti sudijskih pomoćnika sa njihovim novouspostavljenim položajem i ovlašćenjima

Sprovedeno istraživanje pokazalo je da su se sudijski pomoćnici, u ne tako malom broju, izjašnjavali da samostalno sprovode radnje u prekršajnim postupku, pa tako i da uzimaju izjave na zapisnik i druge procesne radnje. Iako njihovo postupanje nije jasno regulisano propisima, treba raditi na jačanju samostalnosti rada sudijskih pomoćnika, pa i u prekršajnom postupku, uz istovremeno preciziranje njihove odgovornosti za eventualne nezakovitosti i propuste u radu.